

ERDÉLY

Central University Library Cluj

HONISMERTETŐ LAP.

SZERKESZTI:

RADNÓTI DEZSŐ

E. K. E.-FŐTITKÁR.

ELŐFIZETÉSI ÁRA 10 KOR. — TAGOK INGYEN KAPJÁK.

TAGDIJ ÉVI 6 KORONA.

MEGJELENIK IDŐKÖZÖNKÉNT ÉVENTE 12 SZÁMBAN.

KIADJA
AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET.
KOLOZSVÁR.

T a r t a l o m :

1902	»ERDÉLY«	4-5. SZÁM.	Lap
A külföld nálunk		33-34.	
A vasút és a turistaság		34-36.	
<i>László Lajos</i> : A turistaság befolyása a szer- vezetre		36-40.	
<i>F. B.</i> Kirándulás Uzba		40-42.	
Az E. K. E. működése Budapesten		42-43.	
Az E. K. E. működése Brassó megyében		43-45.	
<i>Tárca. Özv. Dömjén Zoltánné</i> : Kirándulásom a Nagykőhavasra		34-37.	
<i>Különfélék</i> : Székesfővárosi osztályunk köré- ből — Osztályközgyűlés. Választmányi ülés. — <i>Kirándulások</i> : Pürkerecz-zajzoni kirándulás. — <i>Kedvezmények</i>		45-48.	
1902.	»A MI FÜRDŐINK.«	1. SZÁM.	Lap.
<i>Hankó Vilmos dr.</i> : Fürdőink és az Erdélyi Kárpát-Egyesület		1-3.	
<i>Hainiz Géza dr.</i> : Balneologiai tanulmányút Erdélyben		3-5.	
<i>K. Fodor János</i> : Sugás		6.	
<i>Fialka Gusztáv dr.</i> : Korond sós levegőjének hatása a légzőszervekre		7-8.	
<i>Hankó Vilmos dr.</i> : Ásványvizeink a világ- piacon		9-10.	
<i>Löw Sámuel dr.</i> : Mi volna a teendő, hogy a külföldre özönlő magyarokat a magyar fürdőkben visszatartsuk? Mi arra, hogy a külföldieket idecsábítsuk?		10-11.	
A XII. magyar fürdő-kongresszus		11-12.	
<i>Tárca. Hankó Vilmos dr.</i> : Szováta		2-4.	
<i>Különfélék</i> . E. K. E. fürdő-iroda. — <i>Fürdők</i> . Ujtások az előpataki fürdőn. — Szováta. — <i>Ásványvizek</i> : A báznai. A sepsi-ár- kosi. — A felső-rákosi. — <i>Irodalom</i> : Az erdélyi fürdők leírása. — A szováta mel- leg- és forró-konyhasós tavakról. — <i>Szerk.</i> <i>üzenet</i> : A dugók megpenészedése ellen.		12-16.	

Kérjük elolvasni!

Kedvezmények.

Kérjük elolvasni!

(Az E. K. E. tagjai, akik arczképes tagsági jeggyel tagsági voltak igazolják, igénybe vehetik az alábbi kedvezményeket.)

Budapesten :

Színházak: *Népszínház* I. e. erkély 2 K. helyett 1 K. — *Vígyszínház*, I. e. erkély 2 K. helyett 1 K. 20 f. földszinti támlásszék 1 K. 40 f. — *Magyar színház*, I. e. erkély 2 Kor. helyett 1 kor. 20 fillér. — *Urania* tud. színház, minden helyárból 30% kedvezményt nyújt.

Utalványok darabonként 10 fillérért az osztály titkári hivatalában kaphatók.

Vasar- és ünnepnapokon és premiérek három első előadásán utalványok nem érvényesek.

Állatkerti jegyek bárkinek 24 fillérért kaphatók a titkári hivatalban.

Erdélyi Mór cs és kir. udv. fényképész (IV. Újvilág-utca 2.) az árjegyzékből a tagok és családtagjainak 30% engedményt ad. Erre szóló jogosítványok kaphatók a titkári hivatalban.

Köruti fürdő (VII., Erzsébet körút 51.) gőz vagy I. o. porcellánfürdő 120 kor. helyett 84 fill.; II. o. porcellán kádfürdő 1 kor. helyett 60 fill.; úszodajegy 80 fill. helyett 50 fill.

Utalványok korlátlan számban, darabonként 4 fillérért kaphatók a titkári hivatalban

Iroda: *Budapesten, VII., Izabella tér 1. sz., II. em. 2*

Fürdői kedvezmények :

Erdélyi Kárpát-Egyesület tekintetes Elnökségének

Kolozsvárt.

F. é. márczius 10-én kelt beadványára ezennel tisztelettel értesítjük, hogy az egyesület által ajánlott tagok részére június hó 15-éig, illetve augusztus 15 étől fogva egy 50%-os fürdő és gyógydíj-kedvezmény engedélyeztetett.

— 1902. április 15.

Kitűnő tisztelettel

Fürdőigazgatóság, Lipik.

E.-nek a vonatkozó évre kiállított arczképes igazolványa fölmutatása kivántatik a fürdőpénztárnál.

Budapest, 1902. április hó 2-án.

Kiváló tisztelettel

Dr. Fajor Sándor

vizgyógyintézete.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület tekintetes Elnökségének

Kolozsvár.

Márczius hó 10-én kelt 134-902. számú átiratára válaszolva van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy esetről-esetre a hozzánk beérkezendő kérvényekre szívesen adunk a lehetőség szerint kedvezményt, de állandóan kötelező ígéretet nem tehetünk.

Kiváló tisztelettel

Fürdőigazgatóság,

Tarcsa, Vas megye.

Tekintetes Erdélyi Kárpát-Egyesület!

F. é. márczius hó 10-én 134-902 sz. a. kelt felhívása következtében közlöm, hogy az E. K. E. tagjainak intézetem gyógytényezőinek használatánál, u. m.: *vízkezelés, masszázs, villamos fürdők, szén-savas fürdők*, és a *belégző gyógymódnál (Inhalatorium)* 20% árkedvezményt biztosítok

Ezen kedvezmény igénybevételénél az E. K.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület t. Elnökségének

Kolozsvárt

Márczius 10-én kelt 134—902. sz. becses átiratukra tisztelettel válaszolva, van szerencsénk becses tudomásokra hozni, hogy intézetünk az E. K. E. becses tagjainak az elő- és utó évadban szívesen 30%-os kedvezményt nyújt; de a fősaisonban ez lehetetlen, mivel fürdőink ilyenkor szabad helyekkel nem rendelkezik és iparkodásunk oda irányul, hogy a forgalom az elő- és utó-idényben emeltesse.

Magunkat jóindulataiba ajánlva

Balaton-Füred, 1902. márczius 20

kiváló tisztelettel

Moys Bogomér,

a fürdőintézet felügyelője.

Tekintetes Erdélyi Kárpát-Egyesület!

Van szerencsém értesíteni a Tekintetes Erdélyi Kárpát-Egyesületet, hogy tekintettel a Tekintetes Egyesület folyó évi 134. számú becses felhívására, alólírott fürdő kezelőse szíves készséggel kijelenti, miszerint az 1902. évre szóló érvényességgel kiállított arcképes igazolvánnyal rendelkező tagjainak részére, alulírott fürdőhelyiségben a szoba és élelem áraiból 30%-nyi, a fürdő árából pedig 50%-nyi kedvezményt nyújtani hazafias kötelességének ismeri

Fürdőinket a Tekintetes Egyesület jóakaró támogatásába ajánlva.

Maradtunk kiváló tisztelettel

Diós-Győri Tapolcza fürdő-kezelőség:

Dr. Ferczéry Imre,

fürdőorvos.

Máthé József,

fürdőbérlet és kezelő.

Tekintetes Erdélyi Kárpát-Egyesület!

Az egyesületi tagok részére a következő engedményeket nyújtom gyógyfürdőmben:

Az első évadban vagyis május 15-től június 30-ig és az utó évadban vagyis augusztus 25-től szeptember 30-ig lakást egészen *díjtalanul* adok; a gyógy- és zene-díjakból pedig 50% engedményt.

A fő évadban vagyis július hó 1-től augusztus hó 25-ig semmiféle kedvezményt nem adhatok.

Peketehegy fürdő, 1902. április hó 8-án.

(Szepes megye.)

Kiváló tisztelettel

ösv. Lomniczy Vilmosné,

fürdőtulajdonos.

Az Erdélyi Kárpát-egyesület tek. Igazgatóságának

Kolozsvárt.

Hivatkozva folyó hó 10-én 134—902. szám alatt kelt tisztelettel átiratára, ezennel tisztelettel tudósítjuk, hogy ezutánra is éppen mint eddig a T. Kárpát Egyesület tisztelet tagjainak sósfürdőnkben a lakás és fürdési díjből 50% kedvezményt adunk; az élmezésből nem adhatunk kedvezményt, mivel azt felfogadott vendéglős látja el.

Torda város tanácsától.

Tordán, 1902. márczius hó 20-án

Velits Ödön,

polgármester.

Visky Gyula,

aljegyző.

Erdélyi Kárpát Egyesületnek

Kolozsvárt.

Folyó év márczius 10-dikén 134—902. szám alatt kezelt átiratok alapján készséggel adok tagtársaimnak

Korond gyógyfürdőmön fél kúra-díj kedvezményt, miként azt a tanítók és tisztviselők, posta és vasúti alkalmazottak élvezik. Szoba árak 1 korona napi árral, koszt teljes ellátás napjára 2 kor. 40 fillér, ezek általában oly minimálisak, hogy mindenki kedvezményképen veheti. Ezeket a szokott módon közzé tenni kérem, mely kérésem után maradtam hazafias tisztelettel.

Marosvásárhely, 1902. ápril. 4.

Gáspár Gyula,

Korond-gyógyfürdő tulajdonosa.

Tek. Erdélyi Kárpát Egyesületnek

Kolozsvárt.

Mult havában kelt megkeresésükre tisztelettel van szerencsénk értesíteni, hogy az egyesület tisztelt tagjai nak gyógyfürdőnkben a következő kedvezményt nyújtjuk:

Elő- és utóidényben: az igazgatóság kezelése alatt lévő lakásoknál 50% engedményt, fürdőknél 50% engedményt, gyógydíj 50% engedményt.

A főidényben: a lakások rendelkezéséhez mérten, ha szabad lakásaink vannak 30% engedmény, gyógydíjak 50% engedményt, fürdőknél 25% engedményt. Az étkezésnél, miután az nincsen kezelésünk alatt, engedményt nem nyújthatunk, de megjegyzendő, hogy az első rangú vendéglőnkben igen jól lehet étkezni, pénsek 11 frtért hetenként, az étlap szerinti árak szintén rendesek.

Tájékoztatásul keresztükötés alatt egy fürdőismeretet van szerencsénk beküldeni.

Hazafias tisztelettel

A bártfai gyógyfürdő igazgatósága.

Nagyságos *Radnóti Dezső* urnak

az Erdélyi Kárpát Egyesület főtítkára

Kolozsvárt.

Becsés fölszólításának szívesen teszünk eleget, tudatva, hogy Tátra Széplak fürdőigazgatósága az Erdélyi Kárpát Egyesület t. cz. tagjainak 10% (tiz) kedvezményt az egész fürdőidény tartama alatt biztosít.

Az élelemnél kedvezményt ez idő szerint -- az étterem bérben lévén -- nem nyújthatunk.

Reméljük, hogy a jövőben az ételekre is kiterjesztjük a nemes ügynek szolgáló kedvezményt.

Kiváló tisztelettel

Bpest, 1902. ápril. 8.

Tátra-Széplak fürdő igazgatósága.

Dr. Gülner.

T. cz.

Folyó hó 10-én kelt 134—902. számú nagybecsű átiratára vonatkozólag, van szerencsém tisztelettel értesíteni, miszerint az Erdélyi Kárpát-Egyesület tagjai részére a következő árkedvezményeket örömmel felajánlom:

Elő- és utóidényben (május, június; augusztus 15-től szept. 15-ig). Lakás, ásványfürdők, hidegvizintézet, gyógyilletéknél 50%

Fürdőidényben (július 1-től augusztus 15-ig). Lakás, ásványfürdők, hidegvizintézet, gyógy- és zeneilletéknél 25%.

Az élmezésnél, mivel a vendéglő bérben van, árkedvezményt nem nyújthatok; az árak különben szerződésileg kialakulva vannak és igen mérsékeltek.

Gyertyánliget-fürdő (Máramaros-m.)

Kiváló tisztelettel

Dr. Widder Péter

igazgató-orvos.

Tekintetes Erdélyi Kárpát-Egyesületnek

Kolozsvárt.

E hó 10-én kelt nagybecsű soraik elintézésében tisztelettel értesítjük, miszerint az Erdélyi Kárpát-Egyesület két tagjának az előidényben, — mely május hó 15-től junius hó 20-ig tart, — ez az utóidényben (szeptember havában) ingyen szobát engedélyezünk s csak az ágynemüért naponta személyenként 60 fillért számítunk, úgyszintén elengedjük a gyógy- és zenedíjat. A főidényben azonban kedvezményt nem nyújthatunk, miután nincs elegendő szobánk, hogy a tömegesen jelentkező vendégeket elhelyezhessük.

Miután a vendéglőnk bérbe van adva, az élelmészénél nem nyújthatunk kedvezményt.

— 1902. márcz 20. Kiváló tisztelettel
A stoászi hideg-vízgyógyintézet k. zelősége.

I. Erdélyi Kárpát-Egyesület

Kolozsvár.

134—902. számú b. átíratára van szerencsénk értesíteni, hogy igazolt tagjait, mint az államhivatalnokokat elő- és utóévadban vagyis május 11-étől junius 15-ig, továbbá augusztus 15-kétől szeptember végéig gyógyhelyültek és fürdőáruk tekinte ében 50% kedvezményben részesíteni fogjuk.

— 1902 márczius 20. Hazafiui tisztelettel
Csizi Forrás fürdő részvénytársaság.

Erdélyi Kárpát-Egyesület Tekintetes Igazgatóságá

Kolozsvár.

Hivatkozással 134—902. sz megkeresésekre van szerencsém b. tudomásukra juttatni, hogy a jelzett egyéneket a fürdő- és szoba-díjból 20% engedményben részesítendem a f. évi fürdőidényben.

Zálnok, 1902. márczius 18. Kiváló tisztelettel
Weinreb Márton fürdő-tulajdonos.

Tekintetes Erdélyi Kárpát-Egyesület

Kolozsvár.

Nagybecsű levelőkre mély tisztelettel a következőkben batorkodunk válaszolni. A legnagyobb készséggel hajlandók vagyunk egyesületi tagokat — ha az illető tag személyére vonatkozó arczképes igazolvánnyal igazolja magát a mellékelt prospektusban katona tiszték s más államtisztviselők részére megállapított kedvezben részesíteni. Fürdő igazgatóságunk minden más tekintetben is a lehető legolcsóbb árt fogja megállapítani, mely fürdőnkben a rendes ár mellett is olcsónak monható.

Teljes tisztelettel
Szolyva, 1902. márczius 16.

Schönborn Bucheim Ervin gróf,
uradalmi ásványvizek bérlosége.

Az E. K. E. tekintetes Elnökségének

Kolozsvár.

Vonatkozással 134—902 sz. megkeresésükre, tisztelettel értesítjük, hogy tagjaik részére gyógyfürdőnkben a következő kedvezményeket nyújtjuk.

A főszaison kivételével (jul.—aug) egész évben a lakásból 25% engedményt, fürdésből 25%

Mint hazai fürdőink ügyét szíven viselő culturalis egyeletnek készséggel és szívesen adjuk e kedvezményeket. Uj-Tátrafüred, 1902. márcz. 17.

Hazafiias tisztelettel

Uj-Tátrafüred fürdőigazgatósága.

Dr. Fái Mútyás Miklós.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület tekintetes főtükárságának

Kolozsvár.

Tisztelettel értesítjük, hogy az egyesületet fenntartó tagok részére a házi kezelés alatt álló szobák és fürdők áraikból 25% árengedési kedvezményt készségesen engedélyezzük az élelemre nézve e kedvezménynyel nem szolgálhatunk, mert a fürdő restaurációja ki van bérelve, de különben is az árjegyzéke annyira solid, hogy az olcsósága mindenkinek megfelelhet. A fürdő évad május hó 15-én veszi kezdetét és tart szept. hó végéig.

Tisztelettel

Holics, 1902. márcz hó 16-án.

Büdöskb (Szmrák) fürdő.

Erdélyi Kárpát-Egyesület Tekintetes Tükárságának

Kolozsvár.

F. hó 10-én kelt b. átíratára válaszulva van szerencsém becses tudomására adni, hogy késznek nyilatkozom t. cz. Egyesület tisztelt tagjai számára kellő igazolvány előmutatása ellenében a balli fürdők használatára következő külön kedvezményeket följáranani:

1. Lakás és fürdés után a prospektusban kitüntetett árakból 50%-nyi engedményt.
2. Teljes élelmezés havi 84 korona mérsékelt árt. Sopron, Balf 1902. márczius 17-én.

Kiváló tisztelettel

Dr. Wosinsky.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület tekintetes Elnökségének

Kolozsvár

Folyó hó 10-én kelt 134—902. szám alatti felhívásuk birtokában van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy az E.K.E. igazolt tagjainak a szobák, fürdés és élelem általános áraiból 20% kedvezményt adtunk a fürdőévad elő és utóidénye alatt vagyis junius 1-től július 1-ig és szeptember 1-től 15-ig.

— 1902 márcz 18. Hazafiias tisztelettel

Ö méltósága Gróf Eszterházy István ur tulajdonát képező sztojkaí gyógyfürdő- és ásványvízforrás bérletigazgatósága

Vasváry Aladar.

Erdélyi Kárpát Egyesület tekintetes Igazgatóságának

Kolozsvár.

Vonatkozással hozzánk intézett nagybecsű megkeresésőkre, van szerencsénk fürdőnk kedvezményeiről az alábbiakban tisztelettel értesíteni.

Az elő és utó évadban, május hó 15-től junius 24 ig, vagy aug. 26-tól okt. 1-ig: a) szobák áraiból 15%, b) ágynemüekből 15%, c) gyógy- és zenedíjjakból 50%. A főévdban, junius hó 25-től aug. 25-ig: a) szobák árából 10%, b) ágynemüekből 10%, gyógy- és zenedíjjakból 50%. Azon reményben, hogy a tek. igazgatóság valamint nagyra becsült tagjai, jelen kivételes engedményükkel teljesen meglesznek elégedve és ez által azon reményünknek adhatunk kifejezést előre is, hogy fürdőtelepünket számosan fogják látogatni és szerencsétetni, vagyunk szívélyes látogatásukat kérve, és magunkat nagybecsű figyelmőkbe ajánlva, kiváló tiszteletünk kifejezése mellett szolgálataikra készen.

Iglófürdő gondnoksága.

Szeghy Géza,
fürdőgondnok.

(Folytatjuk.)

ERDÉLY

HONISMERTETŐ LAP.

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET KIADÁSA.

XI. évfolyam.

Szerkeszti: RADNÓTI DEZSŐ.

Kolozsvár, 1902. 4–5. sz.

A külföld nálunk.

Azt a címet viseli a *Gálos Kálmán* könyve, mely abból az alkalomból látott napvilágot, hogy az idén Budapestre sereglő külföldi szállótulajdonosok és vendéglősök nemzetközi kongresszusa s egy azzal kapcsolatos szakács művészeti kiállítás a hazai idegenforgalom föllendítésére mintegy kiinduló pontul fölhasználtsák. Csak a kishitőség következménye, hogy nálunk minden külföldre szóló akciót, tehát az idegenforgalmi propagandát is még mindig bizonyos kételkedéssel fogadják, pedig hogy ezen a téren mennyire elmaradtunk, mutatják a napnap után megjelenő ismertetések, a melyek a külföld idegenforgalmi agitációjának növekvő sikeréről, a találatkonyság ujabbnál-ujabb eszközeinek a hódításáról győznek meg. Hiszen Edmonde *Théry* szerint az állandó idegenség Franciaországban és pedig főként Párisban 150000-et tesz ki, mely évente utközben 2000 millió frankot költ el. Ezt a közgazdasági hasznót óhajtaná az előttünk fekvő füzet Magyarországnak is megszerezni, mit mindenekelőtt egy erre a célra szervezett *Idegenforgalmi Egyesület* állami támogatásban részesítendő és nagy reklámmal dolgozó működésétől tesz függővé.

Igaz, hogy külföldön mindenütt az utazási irodák, ügynökségek és szindikátusok egész hálózata a vasuti igazgatóságokkal karöltve mintegy lopva, észrevétlenül fogják fel reklám-zsilipekkel és irányítják illetve érdeksatornáikba levezetik az idegenforgalmat.

Az idegenség áradata a szervezett körutazás alácsövezésétől megragadva előre gyámság alá kerül és vitetik tovább gyorsasággal, megálás nélkül, sőt gondtalanul.

Az utasok legnagyobb része örömet átengedi magát az olyan rendszer forgatagának, hol az utasok érdekében egy társadalmi szervezet akar látni, érezni, tenni, hogy azok valamely ország és nemzet sajátosságai, nevezetességei, tájszépességei és egyéb látnivalói, városi és vidéki népelete iránt fogékonnyá legyenek.

Lám a *Berner Oberlandi* közlekedési társulat csak azért küldötte ki nemrégiben New-Yorkba a titkárát, hogy az amerikaiak tömeges Európába özönlését Svájc felé irányítsa.

Ime, a svájciak az ők most is óriási személyforgalmuk még oly kifejlett stádiumában sem sajnálnak annak reménybeli fokozására újabb tetemes áldozatot hozni.

Tehát érthető, hogy a „Külföld nálunk“ szerzője is állami támogatásban keresi és találja meg azt a szolid alapot, a melyen a javaslatai egész láncolatán keresztül viendő operációk megtérülhetnek.

Ilyenek többek közt a külföldi tudakozó irodák felállítása, városaink külsejének vonzóbbá, népeletünk külső megnyilvánulásainak nemzetibbé változtatása, szállodát építő és felszerelő részvénytársaság alakítása, eredeti magyar mulatságok és ünnepélyek rendezése, házi és népi ipari boltok, magyarhoni speciális csemegeraktárak, a Dunán nagy vízi ünnepek rendezése, a Balatonhoz villanyos vasut építése s a mi a legfőbb: a *reklám dobjának a pörgetése*, nyomtatványok és képek, mindenféle ötletek és utazási kényelem segélyével.

Ugy vagyunk az idegenforgalom kérdésével, hogy minél többet foglalkozunk vele és minél többet olvasunk róla, annál óriásibbnak tűnik föl az a működési tér, a melyet annak megteremtésére műveleteink bázisává kellene tennünk.

Tényleg azonban úgy áll a dolog, hogy csak egy-két alapvető szerencsés eszmét volna

szükséges egyelőre megvalósítanunk s a többi önként folyamatba jön.

Csak persze, a hol még az alapvető gondolatok megválasztása felett is vitatkoznunk kell, ott nehéz az első lépést megtenni s valószínűleg attól félvén, hogy a sok fától nem látjuk az erdőt, az *Idegenforgalmi Egyesület* sem tudott mindezeideig székes fővárosunkban megalakulni. Pedig e nélkül még mozogni se lehet.

Mindenesetre örvendetes dolog, ha az idegenforgalom iránt érdeklődők száma egyre növekedik, miért is említett egyesület megalakítása után mindjárt második lépésnek tartanók egy cikkelyenként váltakozva pl. angol, francia, orosz és német nyelven szerkesztett idegenforgalmi közlöny megindítását, mely nagy apparátussal és a külföldi szállodások közbejöttével hazánk látogatottságára nagy befolyást volna képes gyakorolni. A harmadik lépés volna e két dolgot a vendéglősök nemzetközi kongresszusáig nyélbe ütni s akkor olyan valami exotikusan szórakoztató magyar látványosságot mutatni be a *világforgalom őrtállóinak*, hogy otthon önkéntelenül szószólóinkká váljanak a hazájukat fölkereső s utjukat esetleg felénk folytatandó idegenség előtt.

Tehát eredetiség, kényelem, zsarolás ellen irányuló óvintézkedések és reklám a he-

lyes idegenforgalmi politika legfőbb és legelső rugói; ezt igazolja a *Gálos* tanulmánya is, melyet ezennel figyelmebe ajánlunk mindazoknak, akik az E. K. E. eddigi idegenforgalmi törekvéseit és külföldről beirányított kirándulásait szintén rokonérzéssel kísérték.

A vasut és a turistaság.

most szokásban lévő különböző zóna- vagy kilométerjegyekkel szemben már rég foglalkoznak a vasuti szakkörök egy olyan utazó jegy megalkotásával, mely mint a levélbélyeg az utasoknak a lehető legnagyobb kényelmet biztosítsa időkimézés szempontjából, nem különben az által is, hogy az egyszer megváltott kilométer bélyegeg elévülésétől ne kelljen tartani. Azonban mint mindennel, úgy ezzel is akként jártunk mi európaiak, hogy a sok gondolkodás és tépelődés közben ez a korszakot alkotó reform megszületett Észak-Amerikában.

Az Egyesült-Államok *Delaware* vasut vonalán be is vezették már ezt az új találmányu jegyfűzetet, mely nem tartalmaz egyebet, mint 1000 drb. egy-egy kilométerre szóló bélyegyet.

Ki a milyen távolságra utazik, a megtett kilométerek után megfelelő számú vasuti bélyeggel fizet a kalauznak.

Ime a jövő zenéje, melynek alapján megszűnik a

J á r c z a.

Kirándulásom a Nagykőhavasra.

Irta : Özv. Dömjén Zoltánné.

(Felolvasta szerző a „Brassói magyar polgári kör“ 1901. febr. 3-iki estélyén.)

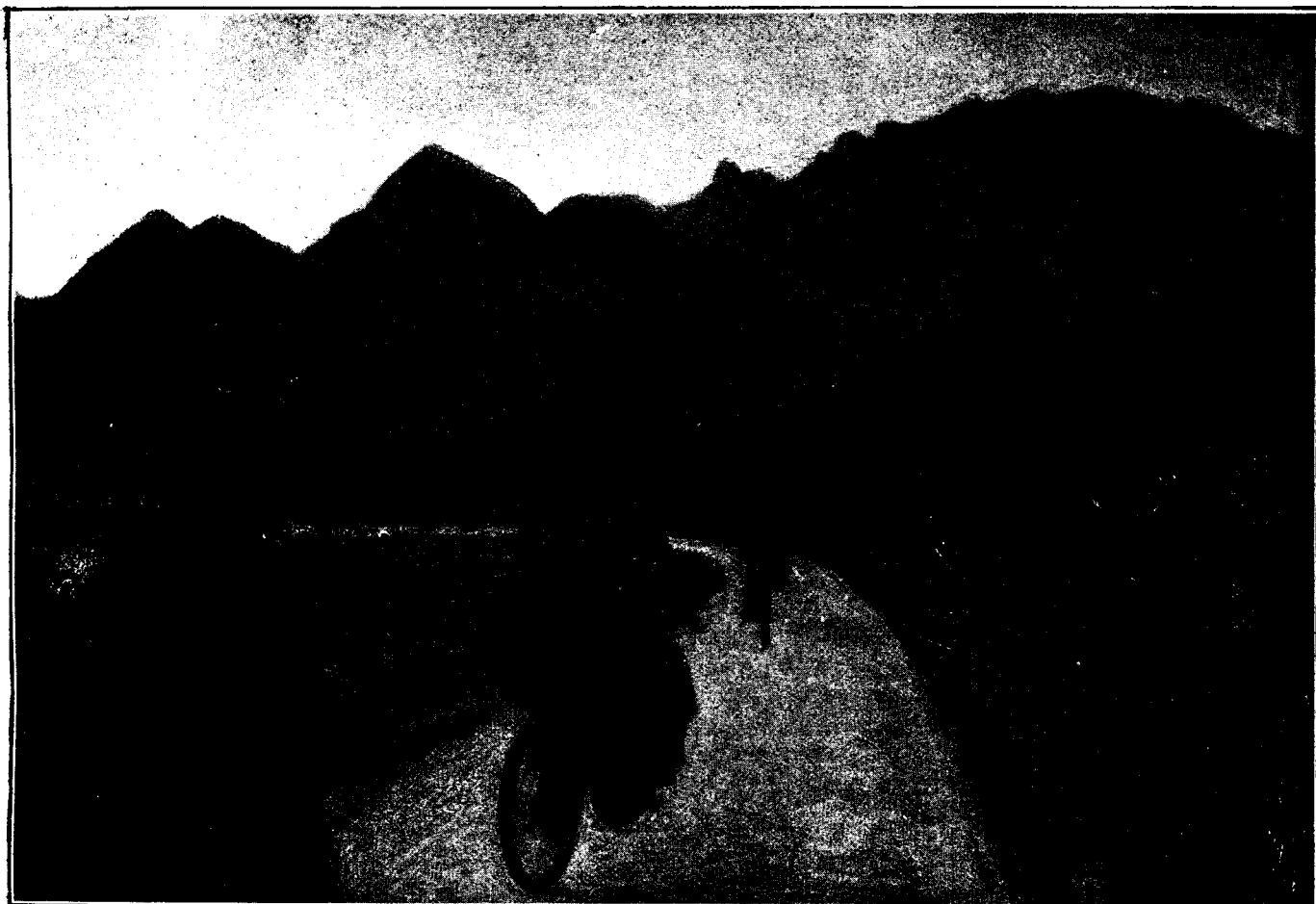
Kérem önököt, ne képzeljék azt, hogy a legszilfidebb alakú turistáknak is nincsenek viszontagságos kirándulásai és hogy a magam forma, kissé a szilfidnél valamivel corpulensebb természetűeknek, ne volnának dicsőségesen végződő hegymászásai. Tudok reá példát. Kérem alássan azért, mert valaki megközelíti a 100-at (már a súlyt illetőleg), nem következik, hogy versenyt ne tudna sportolni a Budapesten elsatnyúlt, sovány, minden kurázsit és életkedvet nélkülöző pajtásaival. Hogy ezt bebizonyítsam, elmondok egy pár kirándulást, melyet a múlt év nyarán cselekedtünk, egy itt időző budapesti hölgyekből és urakból álló társasággal.

Az első kirándulásra özszeveredtünk vagy 15-ön. Mondhatom, hogy mind (a pestieket kivéve) edzett, útra szokott sport-emberek. Én magamat is ezek közé voltam bátor számítani, igen ám én, magamat, de nem tették ezt, a kiránduló, úgynevezett, tisztelő barátaim, mert értesültem, hogy a kirándulás programját megállapítók közt, akadtak fölös számmal olyanok, a kik nem szívesen vették tudomásul, hogy én is részt akarok venni a Nagykőhavas megmá-

zásában. Mondom, nem hogy nem örültek, de kézzel-lábbal tiltakoztak becses jelenlétem ellen, mert, mint mondák, ők nem azért mennek a szép Piatrára, hogy engem majd fölváltva kettesével czipeljenek, hanem, hogy élvezzenek. De akadt egy jóbarát, aki magára vállalta, hogy ha kell, ő czipelni fog. Miután ezer oka volt mindgyiknek, hogy erről a kirándulásról le ne maradjon, tehát belenyugodtak és többé nem tettek ellenvetést; de mondhatom, hogy jó darabig az úton távol tartották magukat tőlem, félvén, nehogy valamelyikbe belekapaszkozjam, a mi nekem eszem ágában sem volt. Annál inkább környezetek, két, Budapestről jött sovány, sáppadt, fiatal leányt, kiket később bizony eleget kellett czipelniök párosával fölváltva, a mit ők hihetőleg szívesen is tettek volna, ha, azután a megtorlás is be nem következik, az irántam tanúsított udvariatlanságért, a mennyiben a fiatal leánykák nem jöttek egyedül Budapestről, hanem két szertetreméltó tántika is kísérte őket, ezek pedig kötelességszerűleg mindig húgocskájuk mellett voltak, és így az én tőlem féltő útítársak egy helyett kettőt czipeltek. Az igaz, hogy így is nyereségben voltak, mert a kettő együttvéve nem tette ki az én érdemdús súlyomat, melyet én egyedül hordozva, nem éreztem az út fáradalmait.

No de hol is kezdjem, igen.

Tehát felkészültünk, hogy a szép Nagykőhavast megmásszuk. Reggel 3 órára volt az indulás ideje elhatározva, ki vonattal, ki pedig kerékpáron. Én az utóbbiakhoz csatlakoztam. Itt kénytelen vagyok bevallani, hogy némileg megerősítettem felőlem a rossz véleményt azokban, a kik nem sokat tartottak sportképességemről, mert a bicikli-pártit megelégettem már Derestyén, meg bizony, mert kérem alássan 20 percnyi emelkedésnek két, mint mondják, nem a legnagyobb lábnak egy 100 kgmot felczipelni, nem kis dolog, már pedig Derestyéig 20 az emelkedés, Tömöség pedig, becsületes számításal, 30 is megvan; én tehát, Derestyén az állomásra száguldottam és ott bevártam a Brassóból 3 óra

Kirándulásom a Nagykőhavasra.

KERÉKPÁROZÁS A HAVAS FELÉ.

(Háttér a Nagykőhavas.)

Rajzolta Ürmösi Sándor.

55 perczkor induló bumlit; fölültem az egyik kocsiban utazó társainkhoz, a kik végtelen gúnyos hurrával fogadtak. Ki voltam merülve, egy cseppet sem reagáltam azokra a malicziózus pikáns megjegyzésekre, melyek közáporként repültek szégyen gőzölgő fejemhez. Istenem! milyen fáradt voltam, és még sem csüggedtem, végtelen volt a bizalmam az ősi erényben és ősi erőben, nem is csalatkoztam, a mint azt később megméltóztatnak látni.

Megérkezve Tömös állomásra, a Kerekes kompánia már ott várt reánk, a viczcélódás célpontja megint csak jó magam valék. Felpakoltuk a vezetöket, a kerekeket a főnök úr jóindulatába ajánlva elindultunk a nagy útra; alig mentünk tíz perczig, a Tömös patak állt útunkban, a melyen mindenképen át kellett gázolni. A vezetök, amennyire lehetett, jó nagy darab köveket raktak egymás mellé lépésnyi távolban, hogy azokon átlépegetve, nagyon vizesek ne legyünk. Ki megy át elsőnek? mint legvállalkozóbb és mint olyan, a kinek nincs már miért félteni az életét, én mentem át először s oly szerencsésen átjutottam, hogy a rövidek kerekező köntösöm egy csöppet sem lett vizes, a jó hegymászó topánkák pedig birták a vizet. Szép rendben átkeltek mind, csak még a két fiatal hölgynek szemérmes nénikéi álltak a tulsó parton, semmi áron nem akartak átjönni, mert ők fel nem emelik a ruhájokat, a szemérem nem engedi. Jó sok időt vett igénybe a parlamentirozás az innesső és a tulsó part között, míg végre abban lett a megállapodás, hogy én átmegegyek értök és az urak pedig hátat fordítanak, addig, míg én átvezetem őket. Itt megjegyzem, de nem malicziából teszem, csak azért, hogy világosabb legyen az értelme az ő szemérmes voltuknak, — hogy az egyik hölgy velem együtt végezte az iskolákat, a mási valamivel később, tehát már, hogy sokat ne mondjak, a viruló kor tulsó feléhez értek, ó bár csak akkor inkább a tulsó part felé értünk volna.

Az urak beváltották ígéretüket, mind háttal fordultak; a két kisasszonynak megfogtam a kezüket és egyiket előre

toltam, a másikat huztam, ők nagyon diszkrétül felemelték csinos köntöseiket, egyik a másikat jól körülnézve, hogy illik-e ennyire?

Nó előre! alig tettünk két lépést, az ifjabbik félre billent és belezuppant a csak térdig érő vízbe, de csodák csodája, a szép köntös egy csöppet sem lett vizes, a szerető testvér látva a hűgát fenyegető veszélyt, ő is ruháját megkímélve, utánna iramodott s olyan hirtelenséggel átkeltek a patakon, akár a muszkák a Pruton. (Azt tudom, hogy még most is pironkodnak, ha reá gondolnak, hogy a köntösük nem lett vizes.) Volt kaczagás, jó kedv határt nem ismerő. Egy órai út után letelepedtünk a reggeli elköltésére. Egyszer csak észreveszem, hogy a vezetök rémesen méregetnek engem a tekintetükkel és ugyancsak vitatnak valamit, de olyan formán, hogy mind a négynek az arcából ki lehetett olvasni, miszerint egy véleményen vannak; egyik azután kivált közülök, és tiszteletudólag leemelte a süvegét, alázatosan megkérdezte, hogy az a kövér Damne is fel akar-e menni a Piatra Maréra? Mert hát ők azt nem tanácsolják, mivel hogy útközben el nem hagyhatnák, fel pedig az ő hitük szerint soha fel nem birna mászni.

Rémséges indignációval fogadtam ezt az impertinenciát és csaknem sirva fakadtam, fájlalván azt a súlyt, mely ilyen megalázó véleményre készíti az embereket irányomban. Még az a becsületes mócz is, a kinek, biztosan tudom, nem volt sértő szándéka, ilyen silány véleménynyel van erőm és képességem fölül és azt mind a súlynak és az átkozott kövérségnek köszönhetem. De majd jobb véleményt táplaltok, gondoltam magamban, ha este itt ezen a helyen én fogyasztom el a megmaradt elemózsiát a legjobb kondiczióban.

Elkészültünk a reggelivel, a többiek vigan, én lehanyagolva útnak indultunk, mondhatom nem kis út volt, de istenien szép. Különben nekem itt nem czéлом a Nagykőhavas szépségét leírni, leírták azt már avatottabbak nálamnál, én csak azt akarom elmondani, hogy miként kezdődött és mi-

gygváltás, nem lesznek büntetések, egyszerűbbé válik a kezelés és sokkal kényelmesebb lesz az utazás.

Ami pedig az utazást előnyösebbé teszi, minden bizonynyal előmozdítja a turistaságot is. Azonban a beforgalomra szánt időhöz kötött általános bérletjegyek is kezdenek Európában a mi zónadíjszabásunk hátrányára hódítani, s főként Dániában és Svájcban a turista forgalomnak nagy lendületet adnak.

Pl. Svájc összes vasutain és vízi utain 15 napi érvényességgel a másodosztályban 50, a harmadosztályban 35 frankkal lehet tetszés szerint utazni, ami az 1873 kmnyi dán vasuti hálózat keretén belül 32 illetve 20 dán koronába kerül (à 1 $\frac{1}{4}$ márka); egy hónapi érvényességű bérletjegynél pedig Svájcban 75 és 55, Dániában 50 és 30 az olcsóságot legélénkebben kifejező számok.

Németországban is ujabban ily irányu reformok iránt mozgalom indult a turista egyesületek szövetkezetében.

Természetes dolog, hogy az efféle időhöz kötött bérletjegyek, valamint a kilométer bélyegek reformja turista szempontból inkább megfelelnek, mint a zónadíjszabás, melynek tagadhatatlanul nagy előnyeit nálunk első sorban csak Budapest aratja le a nélkül, hogy a vidéki körutazást tetemesebben előmozdítná.

Legalább a nyári turista-idény alatt próbaként nálunk is meglehetne kísérteni ezt a külföldön bevált újítást, egyelőre talán az *Országos Idegenforgalmi Szövetség* címe alatt vajha mihamarább megalakulandó s úgy a budapesti Idegenforgalmi Egyesületet, valamint az összes hazai turista egyesületeket és rokon forgalmi társulatokat egybefoglaló központi intézmény arcképes igazolvánnyal ellátott tagjaira kiterjedő érvényességgel.

ként végződött reám nézve ez a kirándulás. Sok apró viszon- tagság után felértünk a tetőre, lepihentünk és kezdődött a bírálat, tárgyaltuk egyesek mivoltát és kitartását, mondhatom, hogy annyi elismerésben volt részem, a mennyit nem is vártam. Kipihentük magunkat és elindultunk, célunk volt még a remek Tamina völgy megtekintése is. Ott van az a remek vizesés, a mely 30 méter magasból esik le és alkotja a Tömös patak egyrészét. Ennek a vizesésnek van egy katlanja, a dicső természet maga alkotta; abba a katlanba egy szűk nyíláson lejutni és onnan letekintve oly csodásan remek látvány tárul szemünk elé, a mely bizony kárpótól az útrémséges fáradsalmiért. Mondom, oda egy szűk nyíláson lehet lejutni, szeget ütött a fejembe, hogy hát én hogy is fogok oda lemenni, méregettem magamat meg a nyílást is, és arra a rezultatumra jutottam, hogy a próba nem árt, meg is próbáltam a mások mulatságára és a magam keserűségére, mert kérem, beleszorultam a szűk sziklahasadékba és se ki, se be, lent egy korhadt fatörzst a lábaimmal, fent két kezemmel egy kedves mérnök barátom két kezét maltretirozva. Bizony mondom, hogy azt hittem, örökre ott maradok, már azt is elgondoltam milyen tanúságos lesz az minden hozzám hasonló hölgynek, hogy ne bizakodjék el, és ne hitesse el magával, hogy karcsubb, mint a milyen. Ha én hiszek a közvéleménynek és nem képzelem magamat csak két ujjnyival is vékonyabbnak, mint a milyen valóban vagyok. Bizonyonyosan ezzel a lukba szorulással kevesebb lett volna az életben való szenvedésem, mert tessék elhinni, hogy szenvedtem, még pedig a két cipőm okozta a szenvedésemet, amennyiben jókora bőrfolytonossági hiányban nem volt hiány.

A mentés elég gyorsan megtörtént, de nem is csoda, hiszen mind szakértő mérnökök voltak a mentőim, ezek pedig gyakorlott, ki és beemelők a balesetek alkalmával.

Engem is, rövid de erős küzdelem után kiemelték a szűk hasadékból és így az út szabad lévén, a többiek is fel-

A turistaság befolyása a szervezetre.

Irta: Lázár Lajos.

Már az ó-korban nagy súlyt fektettek a népek arra, hogy testben ép, s így lélekben is erős nemzedéket neveljenek, mely így vértézve a külbehatásokkal szemben ellenálló képessé és erőssé téve az akkor folyton tartó hadjárato- kat kevés fáradsággal viselhesse s a kitartás és lanka- datlan testi erő által győzelemmel is fejezze be.

Ha az ó-kori történelem lapjait forgatjuk, ezt leg- inkább a görögöknél találjuk fel, kik ifjait ezen fenn- ti okból ügyes tornászokká, birkozókka nevelték s ezen nevelés eredményeit főképp az Olympiai játékokban mu- tatták be, mely náluk nagy nemzeti ünnepként sze- epelt.

Mig a régi Hellasz ily irányban nevelé fiait, szá- mos győzelmet jegyezhetett fel, mignem későbbi el- puhultsággal hegemoniáját vesztí s más népnek vala kénytelen azt átadni. — Van egy a tornászattal rokon sport, mely nem csak a teste t edzi, felölelvén magában a tornát is, hanem a lélekr is üdítőleg hat s ez a turistaság. Ama korban, a midőn az erősebb a gyön- gébbet szükségszerűleg támadta meg s midőn az élet folytonos harczból állott, a természeti szépségek iránti lelkesedés sem lehetett valami nagy, mert azt ápolni, gyarapítani és élvezni idő hiánya miatt egyrészt, más- részt a közlekedési eszközök gyarló volta miatt — na- gyon helyi jelentőségűvé teheték a turistáskodást.

A turistaság, ha nem is régi keletkezésű, de kö- rülbelől elfogadhatjuk azt, hogy az a mult század 40- es éveiben kezdett lábra kapni s ma oly általánosság- ban elterjedt szükségesség, hogy a jobb körök való- ságos életszükségletévé lett s mely nemzedékeken át kultiválva a tökély felső fokára fog jutni, nagy szerepe lévén a népismeret terjesztésében, a nemzetközi ismer- retség fejlesztésében, főképp pedig a nemzetgazdászati felvirágoztatásában.

jöttek; de arra a tapasztalatra jöttek, hogy sokkal könnyeb- ben történt a feljövétel, mint a lemenet. A mérnök urak ott nyomban hivatalosan konstataáltak, hogy a feszerő olyan ha- talmas volt, miszerint ezen s zűk hasadék jövőre minden tudományos kutatóra elvészette a s zűk jelzót. Azt pedig, hogy ezentúl minden vastagságu turista a Tamina völgyi kat- lanba kényelmesen, beleszorulás veszélye nélkül lemehet, egyedül nekem köszönhetik.

Mikor már jól kiévdőték magukat velem, elindultunk és egy kis rövidke hágón felkapaszkodtunk, hogy a tulsó fe- lén megkezdjük a hazafelé botorkázást. Az a kis fensik tele volt szebbnél-szebb virágokkal, mindegyikünk megrakódva földi perrel lefelé indultunk, de én midőn megláttam azt a zöld bársonyhoz hasonló, sima, meredek hegyoldalt, a ha- jam szála is az ég felé állt; gondoltam magamban, hogy ha én itt nekiindulok, az bizonyos, hogy az első lépésnél már gurulok. Önkénytelenül, tehát többet észszel, mint erővel, fogtam magamat egy gyors elhatározással, leültem a mere- dek oldalára, és a turista botommal egy hatalmas lökést adva testem súlyának, a természettanban jártasok tudhatják, mily sebességgel csúszhattam én le a völgybe. Ez alkalommal szer- zett sérüléseimet illendően elhallgattam.

A vezető ajánlatára egy rövidebb, de kényelmetlenebb úton jöttünk le, a hol az én tölem féló uraknak kijutott nem annyira a nehézség, mint a neveltségessé lét, ugyanis, az egyik korombeli kisasszony annyira szédült és annyira ösz- szetörte a lábujjait a bársonyos meredeken lejutvetkor, hogy egy lépést sem tudott tenni, és az urak kénytelenek voltak felváltva czipelni, mert bármennyire ajánlítottuk, hogy az egyik jól megtermett mócz vezető majd leszállítja, semmi áron nem egyezett bele, mert ő bele nem kapaszkodik annak a nyakába, mert szaga van; hát bizony az nem Hyarry Hyaddal locsolja a haját.

Néhány sapka és kabát elhagyásával leértünk a Tömös

Alig ismerek oly éfásult utast keblől intelligens embert, a kit a nagy mindenség, a szép természet ne érdekelne. Érdekel az mindnyájunkat, csak hogy mindnyájan és egyszerre szolgálatába nem állhatunk, mivel az egyesek egyéni állása, foglalkozása ezt meg nem engedi, sőt lehetetlenné teszi.

A természet imálásnak kifolyása a turistáskodás, melynek rugója a természeti szépségek szemléletéhez való jutás, hol sem idő, sem fáradság tekintetbe nem jó. Ime a példa, mint szüli az ok az okozatot. A turista sovárgó vágygal telve el az iránt, hogy ama bizonyos pontról, hegycsúcsról, ezt vagy azt a gyönyörű tájképrészletet, vidéket, várost, tengert, avagy folyót megláthassa, elmegy a földteke bármely pontjára, nem ismerve fáradságot, sem időt, sem költséget, nem kimélve, nem gondolva az esetleges veszélyekre, csak hogy kitűzött célját elérhesse. A turistáskodás manapság a világ legelső sportjaihoz tartozik, mint- hogy testedzés tekintetében páratlan.

Nemcsak, hogy a kifáradt izmok pihenés után, a rendes munkára alkalmasabbakká váltak, hanem formaliter aczélosokká lesznek s gyakran hallani némely turistáról, hogy aczélozott izmokkal bír. Az ifjúságban önállóságot, bátorságot nevel, testi fejlődését nagyban elősegíti s megedzi a külbehatásokkal, így az időjárás viszonyokkal szemben is

„In sano corpore, sana mens.“

„Ép testben, ép lélek.“ Emé régi római közmondást turista jelmondként lehetne elfogadni s kívánatos lenne, hogy minden turista egyesület helyiségét díszítse. Turista csak egészséges ember lehet s hogy egészséges maradjon, hegyet kell másznia, sok mozgást kell végeznie a szabadban s hogy jókedvből tegye, fogékony lélekkel kell bírnia a természeti szépségek iránt. A hegységek csúcsaira felmenve, nemcsak testben, de lélekben is felemelkedjék oda, honnan lenézve a völgyekre, rétekre és virányokra más színben látja a világot.

A halandó, a ki szerencsés volt meggyőződni a hegymászás jótékony hatásáról nem nézve korát, szil-

patak partjára, de nem oda, a hol menetkor átkeltünk, sokkal feljebb és ott már nem kellett a vizen átgázolni, mert egy szál fenyőfa volt jó magasan a két paron felállítva. Korlással is el volt látva, de azért a két jóbarátnóm semmiképp sem akart rajta átmenni, itt pedig ölbe vinni nem lehetett. Tehát valamelyiknek az a gondolata támadt, hogy ha bekötnek a szemüket, akkor szépen átvezethetjük, nem látnak a mély vízre, nem szédülnek és hamarosan átkelnek. Ezt a tervet hamar végre is hajtottuk és szerencsésen átértünk a tulsó partra, a hol én egy tapodtat sem akartam tovább menni, míg elégtételt nem adnak azért a rossz véleményért, melyet sportképességem felől tápláltak.

Követeltem, hogy ismerjenek el igazi jó hegy-csúszómászó turistának, és ismerjék el, miszerint nem érdemtelenül vagyok tagja hosszú évek óta az Erdélyi Kárpát-Egyesületnek, ezt meg is tették kivétel nélkül mindnyájan.

Meg lett alapítva a renomém.

A legközelebbi kirándulásunk alkalmával már valósággal ostromoltak, hogy tartsak velők, mert mint mondták, a legistenibb kirándulás sem ér semmit nélkülem; tudtam, hogy csak azért mondják, hogy jókat nevettek rajtam, de hát én ezt nem bántam, ha ezzel örömet szerezhetek nekik, szívesen leszek céltáblája jókedvüknek.

A második, harmadik és a többi kirándulásainkat, majd egy legközelebbi alkalommal fogom elmondani, addig pedig tisztelettel kérem Önököt, tápláljanak minél jobb véleményt felőlem, sportképességemet illetőleg.

vesen szenteli szabad idejét kirándulásra, hol erős megújíthatja, életkedvét fokozhatja. A művelt nemzetek sorra belátták, hogy a hosszas békében, harcz hiányában a turistaság által tarthatják meg izmaik rugékony-ságát és testük edzését. Ha fiatal korunktól kezdve hódolunk e páratlan sportnak, úgy késő korunkban sem leszünk petyhüdték s az idő vas foga sem fog oly könnyen ki rajtunk. Szerencsém volt látni 80 éves angol turistát, a szép Helvétia „Gormerjég“ fennsík-ján, ki egyedül vezető nélkül, ifjas könnyed léptekkel járt a veszélyes úton. Ily korban már sirba száll a halandó, a turista még éllelképes lehet, mint fenn-tíró is látható.

S ha egyszer turistává lettünk, ép oly szenvedélylyé válhatik ez bennünk, akár más kevésbbé nem-es szenvedély.

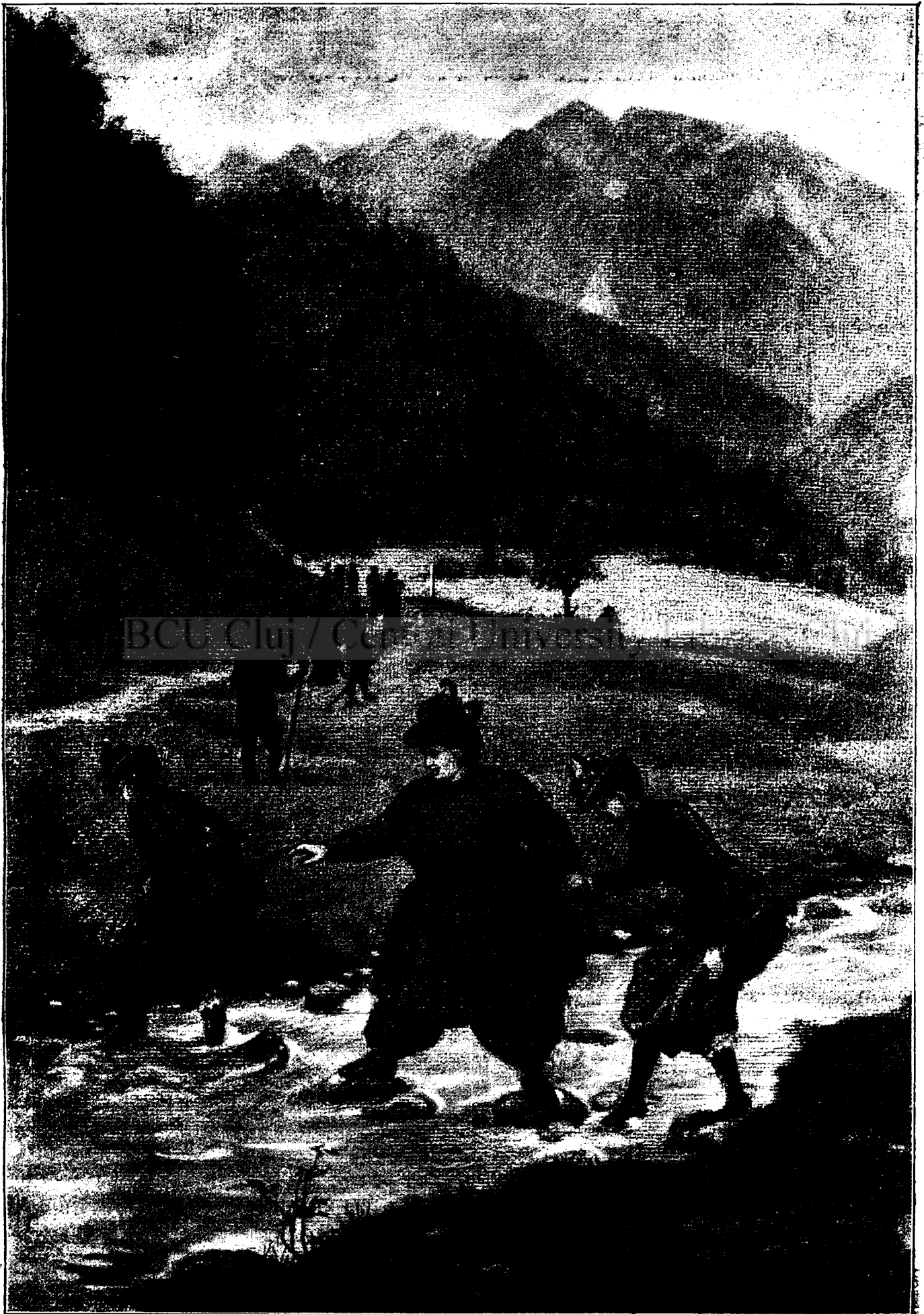
Ezek közt azonban méltán foglalja el ez a leg-első helyet.

A turistáskodásnál izmaink erő kifejtést végeznek, vérkeringésünk gyorsabb, léleketvételünk mélyebb, tüdőnk tágultabb, szemünk élénkebb, agyunk folyton fokozott működésben, szóval az egész szervezet lázas munkában van, minden részének jút valamely munka, ha csak erőátvitel útján is. És a végzett munka de édes! És az odaadással végzett munka után jön a reactió — a fáradság, azon állapot, melyben a nem mindennapi fáradságtól elcsigázott izmok megbetegszenek, mely aránylag azonban nagyon rövid ideig tartó, hogy helyet adjon kevés vártatva rá ama kellemes és bizton az összes turisták által ismert érzésnek, midőn az ember egy fejjel magasabbnak érzi magát s mikor arca az egészség érzésétől nyugodt, szellemi képessége élénkebb mint máskor. Hogy várja a turista a rügy fakasztó tavasz beköszöntését, hogy az erdők zöldülését, a pacsirta dalát, a langyos tavaszi szellő fuvalmát, melylyel a csillogó téli mez búcsút mond a hegyek csúcsainak. Nem esoda, hisz ekkor köszönt be az ő természet-imádásának és testedző sportjának időszaka. — Úgy várja az első kirándulást, mint ama távoli melegebb tájra őszszel elment vándoraink a tavaszt, mely visszatérésre kész-teti. Ősztönszerűleg nyugtalanságot vesz észre magán, hogy neki valami hiányzik, valamit tennie kellene s megszülemlik agyában a helyes directiva, t. i., hogy neki kirándulnia kell. A hosszú tél, a folyton meleg szobában töltött idő, a prémes öltözetbe burkolt test, elpetyhüdt; annak edzés, mozgás, friss, szabad levegő, könnyű öltözet kell, hogy szervezete rendes kerékvágásba jusson, hogy szabadabban lélegzelhessen fel. — Az egyesület kezdő hosszas téli megállapodásait megvalósítani, kilép a nyilvánosság elé, szervezi a kirándulásokat.

Ime elérkezett az első kirándulás napja, már meg előző nap lázas jövés-menés észlelhető a kirándulók-nál. Mindenki fürkésző szemekkel tekint az égi tájak felé, vajjon „Jupiter pluvius“ nem készül-e valamely meglepetésre. Bevásárlások történnek a konyhán, vagy kiadatik a rendelet a kirándulásra ilyen, meg ilyen étkek készítésére, vagy maga a gondos háziasszony combinálja össze a legcélszerűbb menüt.

Másnap a meghatározott időben, a gyülekezési ponton megelégedett mosolygó arcok, hangos „jóreggelt!“ köszöntéssel üdvözlük egymást.

Mindenki a kirándulás jó sikerültéről beszél, reménykedik. Különböző alakok! Urak és hölgyek, közöttük nem egy meglehetősen corpussal, de annál erősebb elhatározással, hisz a hegymászás egyszersmind apasztó gyógyítómód is. Vadász, turista öltözetek veszesen láthatók s a hosszú, hegyes-végű hegymászó botok kimagaslanak a fejek közül. Megindul a menet, a kocsik, vagy szekerek felé, rövid időre reá megtörtént az áthelyezkedés, vig hangulat közepette robog-nak a járművek azon táj felé, hol a hegyek már lát-

Kirándulásom a Nagykőhavasra.

ÁTKELÉS A PATAKON.
(A férfiak elől háttal fordúlva.)

Rajzolta Ürmösi Sándor.

szanak. A nem turista, ha alulról felnézne azok csúcsaira, bámulva nézné a csoportot, kik ilyen Isten kísértéshez mernek fogni. A turistának pedig nagyot dobban szive az örömtől, hisz nemsokára eléri azt, a mit óhajtott, a miért sóvárgott, — a csúcsot, — honnan gyönyörködve szemlélheti a természet csodáit, ritka és szép alkotásait.

Mert szép vagy óh természet!

„Természet, nagyszerű, te bájos, isteni,
Dicsőítésedre nehéz szót találni
Remek alkotásid halandó bámulja
Látásodban Istent imádni tanulja.
Örökön imádunk, csodálunk mi Téged
Dicsőítve Őtet, a ki megteremtett.
Minden parányodban van valami remek
Emberi kéz Téged utól sohs'sem érnet.
Mindig ifjú maradsz, örökös isteni
Végtelen időn át fog ember imádni.
Utánozni merész, kontár dolog volna,
Kifürkészni titkod, arra ki gondolna?
Bámulatunk tárgya leszel mindig és vagy
Mivel a Te erőd kitogyhatlan s nagy.“ —

S most lássuk tovább, mint alakul a helyzet. A hegy lábánál rövid tanácskozás után mindenki a szükségeseket magához véve, megkezdődik a testedző sport, a hegymászás!

Nyugodt kedéllyel, tele tüdővel szívjuk az erdők ózondús és pormentes levegőjét. Itt ott hallani: „Ah de isteni levegő,“ „nini, mily szép virág,“ „mily kristálytisza forrásvíz,“ „de szép növésű fa,“ „minő ropant szirt“ stb. s a csúcsról, arról nem is beszélek, ama érzéseket, melyek itt keblünket eltöltik, leírni nehéz lenne, azt tapasztalni, átélni, átérzeni kell.

Otthon maradt a gond, itt csak a természet bájainak él a turista s ha tiszta tette is meg egy és ugyanazon útat, mindig talál abban valami újat, lebilincselőt, megcsodálni valót. Legyen az bármily kis kirándulás, az ember felocsudik lethárgiájából, a mindennapiasságából. Mert hisz az oly tó vize, melynek nincs éltető forrása, posványá változik át, míg a kis csermely kristálytisza, mert van éltető ereje, van forrása.

A turistáskodás is forrás, melyből erőt merítünk, erőt tesszünk és így ebből kifolyólag lelkünknek is. Hisz a turistára méltán ráillik e pár mesterkéletlen sor:

„A turista gonóját lenn sík földön hagyja,
Legboldogabb, ha ő hegyeit maszthatja;
Szabad, mint a madár a levegőégben
Gyönyört s örömet lel a nagy természetben.“ —

Kirándulás Úzba.

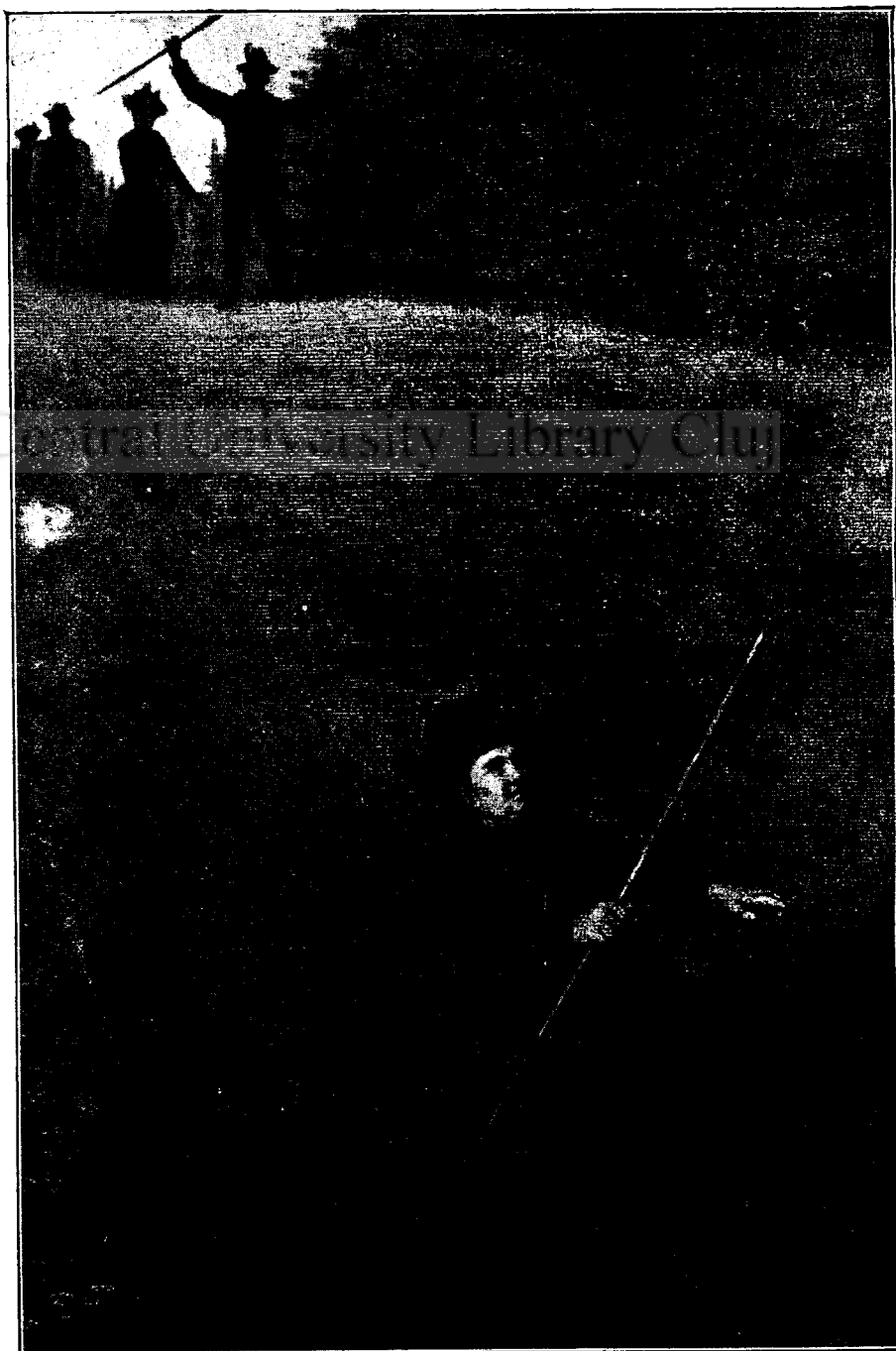
Írta: P. F.

közelmúltban mindig ifjú kedélyű öreg kántorunk társaságában kirándulást tettem Úzba. Megakartam nézni azt a fűrészgyárt, azt a szórnyeteget, a mely az Úz hegyoldalait elborító és anyaerdőket irtja, szétszaggatja, feldarabolja. Azt hittem,

hogy az a gyár lesz az, a mi a kirándulásunknak legérdekesebb tanulmány tárgyát, a vidéknek megtekintésre legmértöbb pontját alkotja. De csalódtam! Nemcsak a gyár, hanem az Úz völgyének a főségig változatos vidéke is nagyszerű látványosságot nyújt az embernek.

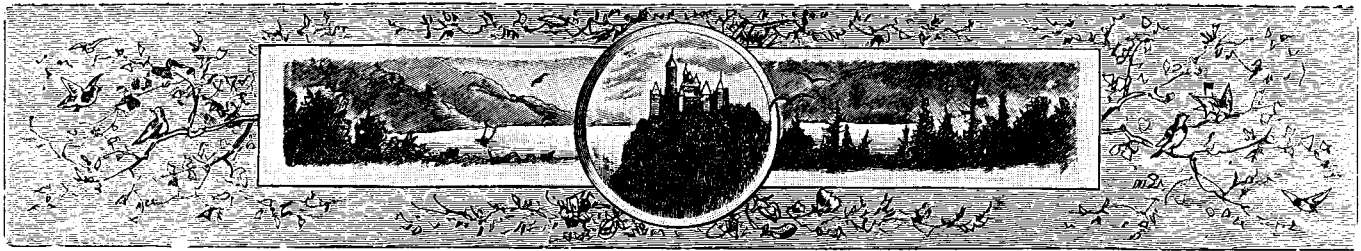
Csík-Szentmártontól kiérve a „Rugáttetőre“, olyan hullámozó völgy nyílik meg a szem előtt, minőt a képzelet délibábszerű képei alkothatnak csak. Alig ta-

Kirándulásom a Nagykőhavasra.

Rajzolta Ürmösi S.

LECSÚSZÁS.

lások szavakat, melyekkel bár homályosan leírhatnám, lerajzolhatnám, kefejezhetném, képét annak a mindkét oldalról dombozattal kerített völgynek, mely a nevezett tetőről feltáru az ember szemei előtt. Úgy néz ki valósággal, mint egy hirtelen megkövült, lassan háborgó, hullámozó tenger, mely hirtelen ketté váltott, hogy száraz lábbal bocsássa át magán az embert a végtelen homályba elenyésző messze partjára, vagy pedig, ha csalogató hullámai közé vonzta őt, akkor összeomljon s eltemesse örökre, míg elsimul felülete s a hullám sirba temetett ember felett a viharok után sivító vérszirályok mondják el a sirbeszédet. Ezt a benyomást tette rám Uz völgyének először feltáru látóképe, a mi voltaképp a kistölgyesi szorulatnak csak egy látványos nyitányát képezi. Zöld bársonyszerű sima területű kaszálók borítják különben az egész szétnyíló völgyet. Csak itt-ott fedi egy-egy kis cserjés erdő, mint egy oázist képezve a sima területen.

E nyitány után következik a szüntelenül lejtő és összeszoruló völgy folytatása: a kis Tölgyes szorosa. Méltán viseli a szoros nevét, mert úgy összezárul benne a völgy, mintha össze akarná préselni az ott járókelő szekereket. Aklostól, hol egy félúti korcsmában szívják magukba az emberek a borzalmas utra a szükségesség batorságot, egy folytonos szikla gágon bocsátkozik le az út egész a gyártelepig. E szűk út, melyet mindkét oldalról, égbe meredő sziklák és rengeteg erdők zárnak össze és a mellette mindig párhuzamos irányba haladó Uz vize alkotják a szoros mélyedését. E két hűsítő társaság kívül egyéb semmi sem férne el a szorosban. Méltók is egymáshoz!

Az út olyannyira szűk, hogy egyes helyeken két szekér alig kerülheti meg egymást. De szűk voltát jóval túlhaladja rosszasága. Éles egymásra felvő sziklakövek dobálják bennebb és bennebb a szekeret úgy, hogy örökös quekker tánczot jártunk az ülésen. Hamar laokon csoportot képezne három-négy utas, ha gyors hajtásban ügetne lefelé. Tagadhatlan, hogy elszántság és erős szervezettel állja ki annak az útnak kellemetlenségeit, különösen esős időben. Gyenge csontvázú ember formaliter összehullana rajta. El is szomorodott lelkem, mikor szegény székely atyámfiait láttam, hogyan szállítják ki a mély völgyből, azon az útnak csúfolt borzalmas kátyogós lyukon a deszkát, mit a gyár a völgyben vág fel. Ember, ló mind izádságtól borítva az iszonyú erőfeszítéstől, míg valahogy kivergődnek Aklosig, honnan az út már tisztességesebb. Akár a gyártól, mely a deszkát szállítatja, akár a községektől, melyeknek területén vezet az út, embertelenség szemben a szegény fuvarosokkal, hogy az utat jó karban nem tartják. Hiszen szívesen nem fuvaroznának szegények, de kénytelenek a megélhetésért. Pedig nincs megfizetve a fáradság se tisztességesen, 12-15 órai járásért, rossz úton terével 3-4 forint díjat kapnak csak! Mire annyit keres, a menyével a marhája ára felé, az biztosan addig elpusztul. Igazán kár, hogy legalább a Csobánostól tervezett vasút terve füstbe ment! Hasonló bukdácsoló utat tesz meg az Uz vize is szikláról-sziklára hömpölyögve. A hol egy kis puha talajra talál, ott mintha megpihenne, aztán megint tovább dobáltatja magát, míg a Tatrossal egyesülve a Fekete tengerbe foly. Azonban

a ki jó pisztrangot akar enni, az menjen az Uz vizéhez. E pompás hal oly bővön tenyészik az Uzban, hogy bár szüntelenül halásszák, mégis naponként sok kiló számra menő pisztrangot lehet összehorgászni. Sokaknak ez nemcsak hal, hanem kenyér keresete is. E két hű társat mindkét oldalról óriási szikla tömegek zárják be. Észbontó látványt nyújtanak az égbe törő szikla bércei. Elfárad a szem, míg végig nézi az óriási kötömegeket, az őzikék e torna-csarnokát. Valóságos tornyok, óriási templomok képződtek itt sziklák-ból, melyekben a harangokat a néha-néha átvonuló viharok orkászserü zúgása, az orgonát a háttérben ceterülő rengeteg erdők madarai seregeinek összhangzó melodiája képezi. Áhitatot kelt ezeknek az ős anya erdőknek mély tompa moraja, melyek a sziklák hátterét alkotják. Nagy igazat mondott Chateaubriand, hogy „az erdők tompa zúgásában a vízőzön fonséges morájának visszhangját halod“ valóban igaz! Az erdők zúgása a letűnt századok viharainak végsőhaja.

A szoros Aklostól két óra járásnyira egyszerű kinyílik. Itt van a fűrészgyár az őserdők réme, szórnyetege. Estefelé érkezvén be, a sötét füstöt okádó gyár villanyvilágító lámpáival úgy nézett ki, mintegy velünk szembeszaladó, rohanó sokszemű szórnyeteg. Másnap megtekintettük ezt is. Igazán csodálatos ügyességgel van berendezve a gyár-telep. Gépjei egy óra alatt papír vékonyságú deszkákká dolgozzák fel a legöregebb őles tőkét. Az emberi kezek csak arra való, hogy betegyék a gépbe, a fát, a gépek végeznek aztán minden egyebet. Rend, tisztaság, pezsgő munka, a gépek ropogása, az itt-ott élesen sivító kör- és hosszú fűrészek sikolya, a mi fonséges echót ad a bérceken, ezek nyújtanak kellemes benyomást az emberre. A felügyelők is elég előzékenyen kalauzolják az idegeneket, némán, szóvalanul, mert ők nem tudnak magyarul, mi meg nem tudunk németül. Ők mutogattak, mi néztük, a gépek beszéltek s jól megértettük egymást. A gyár naponként mintegy 200 embernek ad munkát és kenyeret. Ezek nagyrésze vágja a rengeteg erdőt és bocsátja be a meredek oldalokon az óriás tőkét. Van egy kis vágányú vasút, egy vízcsatorna és egy száraz csatorna. Ezeket bocsátkoznak be az őserdők a gyárba, hogy ott szét marcangoltassák magukat. Aztán maradnak a tarlott hegyek, melyeken tán évszázadok mulva sem lesz dús rengeteg erdő több.

Uzban a kirándulók számára kényelmes szállás is van berendezve a Bocskor Imre vendéglőjében, hol pompás pisztrang, kitűnő paprikás s valódi szegszárdi bikavér kapható. A gyári munkások itt és még egy külön berendezett zsidó kázinóban üdítik fel magukat vasárnap a hét fáradalmaiból. Ezeket kívül egy néhány munkás lakása, a pénzügyőrség és csendőrség laktanyája alkotják a gyár telep épületeit. Ezenken túl „kőkerettel“ folytatódik a kis Tölgyes szorosa, míg az oláhországi rónaságban egészen kinyílik, elenyészik.

Kirándulásomról ezzel beszámoltam. Nem az élevezeti oldalát, a mi szintén kitűnően sikerült, hanem a látottak alapján egy kis útleírást akartam papírra tenni. Mindez azonban csak egy-két halovány vázlat kis Tölgyes-ől.

A ki ismerni, élvezni, bámulni akarja a maga valóságában, az ránduljon ki Uzba. Emlékeinek tárházát egy soha el nem mosódó kedves képpel fogja gazdagítani.

Az E. K. E. működése Budapesten.

— Titkári jelentés az osztályközgyűlésen. —

Igen tisztelt Közgyűlés!

Múlt év február havában tartott közgyűlésünk óta osztályunk igen jelentős és nagy mozgalmaknak volt részint kezdeményező, részint tevékeny munkása.

E mozgalmak mindenike fontos, nagy célokat szolgált: hazánk ismertetését és természeti kincseinek értékesítését. Mindkét cél szorosan összefügg hazánk közgazdasági fejlődésével s e szerint osztályunk, mint az E. K. E. egyik legközpontibb szerve méltó helyet kér magának abban a mozgalomban, mely Erdély kulturális és közgazdasági fejlesztését és magyarságának megmentését tűzte ki célul.

Osztályunk választmánya meleg érdeklődéssel felkarolt minden ügyet, mely Erdély érdekeit bármely tekintetben előbbre vitte E célból a választmány tartott 4 gyűlést, hozott és végrehajtott 24 határozatot.

Az első ülésen szabályoztuk az osztály adminisztrációját. Az ügyforgalom immár szükségessé teszi, hogy az osztály külön irodát tartson fenn. Erre nézve is már megtettük a lépéseket, úgy hogy a tavasszal külön titkári hivatal fogja ellátni azokat a fontos ügyeket, melyek az osztály keretébe tartoznak.

Nem kisebb fontosságú ténye volt az osztálynak, hogy mozgalmairól külön értesítőt adott ki. Az értesítő „E. K. E.”-címmel jelent meg, az osztály-titkár szerkesztésében és kiadásában. Ez a lap lesz a székesfővárosi tagok között az a kapocs, mely az egyesület minden ügye iránt az érdeklődést felkelti és annak munkálásában a tagokat tömöríti. Súlyosan érintette a kezelést az a körülmény, hogy a keresk. miniszter az egyesület portómentességét beszüntette, azonban a központ és osztályunk elnökei legközelebb személyesen közbenjárnak a miniszternél, hogy a 10 évig fennállott kedvezmény újból megadassék.

Országos érdekű mozgalma egyesületünknek a székelység megmentésére irányított társadalmi szervezkedés. Az első nagyobb szabású vita a különböző egyesületek együttműködése érdekében osztályunk választmányi gyűlésén folyt le s habár egyesületünk központja újabban a mozgalom fejlődésében politikai célokat látva várakozó álláspontot foglalt el: mégis nem lehet kétség benne, hogy a székelység iránt országos érdeklődést egyesületünk keltett s ennek köszönhetjük, hogy a székely fajjal, mely keleten mindig védőbástya volt a magyarságnak, — immár a legilletékesebb tényezők is komolyan foglalkoznak.

A mi álláspontunk ebben a kérdésben az, hogy a székelység ügyét nem szabad politikai célokra fel-

használni és immár elérkezett annak az ideje, hogy a székely kérdéssel gyakorlati alapon foglalkozzunk. Természetes, hogy egy ilyen országos nagy kérdés tárgyalásánál ellentétek merülhetnek fel. Minket azonban ez nem kedvetlenít el, mert érezzük álláspontunk igazságát, melyet elfogadtak azok is, a kik a székely kérdésben a legilletékesebben nyilatkozhatnak t. i. a székely társadalom vezető férfiai. E mozgalomnak már is van eredménye, a székely hitelviszonyok rendezését illetően, melynek érdekében Weisz Berthold alelnökünk s még több erdélyi képviselő kérésére Széll Kálmán miniszterelnök úr jár közben a Magyar Jelzálog Hitelbanknál, hogy a székelyföld központján, Seps-Szentgyörgyön expositurát létesítsen.

A tavalyi közgyűlésen az erdélyi háziipar némely példányaiból egy kis izelítőt mutattunk be. Ennek hatásaként keletkezett az az eszme, hogy az erdélyi háziipari termékek részére a fővárosban *erdélyi háziipari bazárt* tésítsünk. Osztályunk felkereste e tárgyban a keresk. miniszter urat, a ki kedvezően fogadta az eszmét és most folynak a tárgyalások, melyek a megvalósulás reményével kecsegtetnek. Ez a bazár Erdélynek híres háziipari termékeit fogja bemutatni és a fővárosi közönség állandó fogyasztója lehet azoknak.

Jelentőségében messze kiemelkedő volt az a látogatás, melylyel az angol unitáriusok egy lelkes csapatja Miss Tagart és Shrubsole vezetésével tisztelték meg Magyarországot. Osztályunk a budapesti unitárius egyház tagjaival együtt a kirándulás előkészítésében és vezetésében kivette a maga részét. Vendégink jól találták magukat nálunk és szeretettel emlékeznek meg Magyarországról. Hálával és köszönettel tartozunk Erődi Béla dr. alelnökünknek, a ki elnökünk távollétében angol vendégeinket fogadta, kalauzolta. Hasonló készséggel kötelezett le Lassner Gusztáv rendőrtanácsos, választmányi tagunk, a ki legelőzékenyebben vett részt a rendezés dolgaiban. Eredményeiben valósággal az egész országra kiható tevékenységgel és bámulatos buzgalommal segített nekünk Győry Ilona, jeles írónőnk is, a kinek angol nyelvű előadásai a magyar viszonyokról, irodalmi és közéleti mozgalmakról visszatükröznek azokban az országunkról csak ritkán megjelenő, alapos leírásokban, melyekkel az itt járt angol turisták hazamenve hazánkat ismerették.

Különösen Shrubsole-nak, a londoni geológiai társaság elnökének működése kötelezhet mély hálára, mert ő az angol városokban tartott felolvasásaiban mindig az igazságnak és helyzetnek megfelelőleg mutatta be Magyarországot, szemben azokkal a rosszakaratu támadásokkal, melyekkel osztrák részről rendszeresen elárasztják a külföldi sajtót. Az angol közönség több ilyen előadás után a magyar nemzet iránt érzett rokonérzésének és barátságának adott kifejezést, melyre választmányunk hasonló meleg válasszal felelt. Ugyancsak egy ilyen felolvasás alkalmával Széll Kálmán miniszterelnökünket is üdvözölték, a ki válaszában biztosította az angol nemzetet Magyarország barátságáról.

A kirándulásnak hazánkra nézve más előnye is volt. Felkeltette az angol tőkepezéseknek figyelmét az ország gazdag természeti kincsei iránt és azok értékesítésére több iparvállalat van keletkezében. Például egy gyapjamosó intézetnek a felállítására nézve több angol gyáros kérését osztályunk nyújtotta be a földmívelési és kereskedelmi miniszter úrhoz. E gyárosok több millió kor. befektetéssel akarják ezt az új vállalatot felállítani.

Ime t. Közgyűlés, egyesületünk működésének ilyen áldásos eredményei vannak s épen ezért azt a támadást, mely egyesületünket azért érte, hogy, miért nem marad meg szorosan sportegyesületnek, megczáfolja maga az élet, mely követeli, hogy a turistaságot kapcsolják össze magasabb rendű közgazdasági feladatokkal.

Egyesületünk szervezete különösen alkalmas arra, hogy az általa vezetett idegenforgalom s turistaság révén a külföldi tőkének érdeklődését felkeltse Magyarország iránt. Ezt teljes erővel munkálni fogjuk a jövőre is és nem riadunk vissza azoktól a támadásoktól, melyek a külföldi sajtóban mindúntalan érnek s melyek az idegeneknek Magyarországra való özönlését megakadályozni szeretnék. Ilyen igaztalan támadás volt az is, mely a svájci alpesi club évkönyvében érte Magyarországot, melyben Erdélyről a legvalótlanabb állítások foglaltatnak. Osztályunk felkerlte a központot, hogy a külföldi rokon egyesületeket barátságos köriratban világosítsa fel, hogy azt a testvéries kapcsolatot, mely minden turista-egyesületet egymáshoz fűz, lazítják az ilyen tendenciózus ismertetések. Különben el kell ismernünk, hogy a külföldi egyesületek némileg jóhiszeműleg járnak el, mert hisz a közölt adatokat Magyarországból s szerintök igen hiteles forrásból kapják. A jelzett közlemény eredete t. i. a szászok körében keresendő, melylyel azt hiszem mindent megmagyaráztam...

Ezzel kapcsolatos egyesületünknek az a másik mozgalma, mely az alapszabályokban is kijelölt feladat megvalósítását, a helynevek rendezését czélozza. Az erdélyi hegyek, völgyek, kirándulóhelyek olyan idegen nevekkal szerepelnek a térképeken, melyeket a valóságban alig találunk fel. A régi magyar neveket törölték s helyébe idegen hangzású neveket használnak épen azok, a kik mindúntalan panaszkodnak a magyar sovinizmus ellen. Jogunk, de kötelességünk is, hogy megvédelmezzük a magyar föld hegyeinek és völgyeinek magyar nevét és visszaútasítsunk minden olyan külföldi beavatkozást, mely ebben a munkánkban meggátol. Ilyen jogtalan beavatkozás a közép-németországi és szászországi nagyiparosok bizottságának a német birodalmi kormányhoz intézett felhívása, hogy lépjen közbe a magyarországi német helységneveknek a hatóságoknál és a postai forgalomban való magyarsítása ellen.

Mi ebben a kérdésben követjük alapszabályszerű kötelességünket és a külföld részére készített kiadványainkban következetesen csak magyar helyneveket használunk s következetesen bevisszük a magyar helyneveket a havasok viláába is s mindenhova, a hova működésünkkel eljútunk.

Egyéb ügyeink közül kiemelem, hogy a keresk. miniszter úrnál közbenjártunk, hogy a fenséges szépségű Jád-völgyében, a Királyhágó lábánál Nyiri István tagtársunk által létesített carbid-gyárat állami segélyben részesítse. A calcium carbidot jelenleg külföldről fogyasztjuk s e szerint a gyár új ipartermékkel gazdagítja az országot. Itt is résen kell azonban lennünk, mert a külföldi carbid-gyárosok kartellje figyelemmel kíséri az új gyárat s minden lehetőt el fog követni, hogy az új gyár működését ellensúlyozza.

Másik mozgalomunk, hogy a régente virágzó vasiparral rendelkezett Toroczkó-vidékének vasiparát újból felelevenítsük és a kics Székelykő és a regényes toroczkó-szentgyörgyi várromok völgyeiben annak a festői szépségű toroczkói népnek, mely most keresetforrás nélkül tengődik, megélhetését biztosítsuk. A magyar vaskereskedők egyesületével karöltve óhajtjuk ezt a tervünket megvalósítani. Ugyancsak ez egyesület szándékozik Erdélyben meghonosítani a házi vasipart, melyre nézve szintén felajánlottuk szolgálatainkat.

Ezek volnának azok a kiemelkedőbb mozzanatok, melyekről az igen tisztelt közgyűlésnek beszámolni kötelességemnek tartottam.

Végül még megjegyzem, hogy tagjaink száma, mely a múlt évben 266 volt, 370-re emelkedett, vagyis az évi tagszaporulat több mint 100, a mit jórészt egyes tagtársaink buzgalmának köszönhetünk. Ez mindenesetre biztató jel, hogy a megkezdett irányban tovább dolgozzunk s kérjük is igen tisztelt tagtársainkat, hogy a nemes ügyet bátorító és biztató támogatásukkal folytonosan előbbre vigyék!

Jelentésemnek jóváhagyó tudomásúlvételét tisztelettel kérem. (Általános helyeslés.)

Az E. K. E. működése Brassó megyében.

— Jelentés az osztályközgyűlésen. —

Midőn az 1901. évi jelentésünket a tisztelt közgyűlés elé terjesztim: bátor vagyok, őszinte szívvel örvendek, hogy a jelentés alaphangjául nem méla bús accordok szolgálnak; nem pedig azért, mint hogy ha elérte volna egyesületünk a pártolás azon lokát, melyet ezen kulturális egyesület megérdemel, de sikerült osztályunk iránt oly érdeklődést keltetni, mely a jövőre egy reményteljes perspectivát nyújt.

Az E. K. E. szántani kezdett, — aratni bár csak utódaink fognak; de ha a barázdák nyomaiba jólét kél, ha a végtelen természet felkeresése folytán testileg felrissülve, lelkileg is fogékonnyá leszünk téve az ideális, hazafias és humánus czélok iránt, ha fenséges vidékünk szépségeit feltárva a természet imponáló nagysága mellett, feledjük kicsinyes, széthuzó küzdelme-

inket s hazánk imádásában egyesülünk, ha sikerül a külföld figyelmét „Isten kalapja bokrétájá“-nak eme legszebb virágára terelnünk, akkor az E. K. E. elérte célját, mely cél nemes, mely egyesíti az eszményi szépet a praktikus haszonnal, mely cél megérdemli, hogy mindegyikünk teljes erővel szolgálja azt. És ha, mi nem is érjük el a kitűzött célpontot, (mert hisz az eszményi pont egy fix helyen nem állhat, hanem távolodásával kényszerít az előre haladásra) de annak irányában haladva, hazafias és nemes munkát teljesítünk és ezen közös munkában az egymás iránti tisztelet és szeretet kapcsa erősödik meg bennünk.

Ezen szeretet és kölcsönös megbecsülés a társas élet alapköve; minél erősebb az alapkö, annál hatalmasabb, erősebb épületet emelhetünk fel rája; minél jobban összetartunk, annál nagyobb lesz munkánk eredménye.

Immár 7 éve, hogy az E. K. E. brassóme gyei osztálya megalakult s habár a végzett munka egész sorozatára tekinthet vissza, mégis az érdeklődés nem áll arányban egyesületünk eszményi célja szépségeivel és fontosságával és csak azon őszinte szeretét és tisztelet, melyet volt elnökünk, Orbán Ferencz igazgató iránt érez társadalmunk, tudta az egyesületben, ha nem is mindig az élénk életet, de az életerőt fenntartani.

Midőn Orbán Ferencz a tavalyi közgyűlésen elnöki állásáról leköszönt és maga helyett Zakariás János dr.-t ajánlotta, távozása felett érzett sajnálatunk mellett még hálánk is kísérte őt, ki úgy hivatalos, mint társadalmi nagy elfoglaltsága mellett még mindig talált időt arra, hogy egyesületünket összetartsa.

Távol áll tőlem annak konstatálása, hogy osztályunk immár a megérdemelt pártolásba részesült, de viszont tagadhatatlan, hogy a magyar társadalom nagyobb érdeklődéssel fordult felénk ez év folyamán, melyet úgy gyűléseink látogatottsága, miut a tagok számának növekedése is bizonyít.

Háládatlanság volna meg nem emlékeznünk *Lászlár* István gróf főispán úr ő méltósága befolyásáról, kinek magas társadalmi állása és lekötő egyénisége mellett kimutatott élénk érdeklődése biztató például szolgált a tagoknak.

Az osztályműködéséről a következőkben van szerencsém beszámolni:

Kirándulások. Az időjárás, a kirándulások sikerének eine főfaktora, nem viselkedett velünk szemben oly mostohán, mint az előző években, úgy, hogy a programunkba felvett kirándulások (habár néha a tervezett idő után 1 vagy 2 héttel) kedvező idő mellett megtarthatók voltak.

Kirándulásaink sorát a „Magas Rong“-ra tett útunk nyitotta meg június 16-án.

A kirándulók számszerint körülbelől 25-en, részint a reggeli személy-, részint a gyorsvonattal indultak Predealra, honnan $\frac{1}{2}$ órák indulván, a Magas Rongra 11 órák ért a társaság. A közösen elköltött vilásreggeli után a társaság felkerekedve lejött a hegy lábához, a honnan az ott várakozó kocsikon Rozsnyóra

hajtattott, ahol víg hangulatban költötte el az előre megrendelt ebédet. Hazatérés az esti vonattal történt.

Kirándulásaink másodikjának célja a „Nagy-kőhavas“ megmászása volt s bár a megdagadt patakok megnehezítették az új úton az előrehaladást, a körülbelől 20 tagból álló társaság jókedvvel haladt előre és midőn késő este visszatért, egy élvezetes nap emlékét vitte lelkében haza.

Harmadik kirándulásunk július 27 és 28-án a „Kis-királyköre“, a „Crepatura“ szirtjeire és a „Propasta“ hasadékába vitte az előző napok esőzése által el nem riasztott 15 tagú társaságot. A nap folyamán hatalmas eső lepte meg a kirándulókat, de ez sem tudta eloltani a gyönyörű vidék megpillantásakor érzett lelkesedés tüzét, csak a Propasta hasadékába való beszállást akadályozta meg, de így is kedves emléke lesz vidékünk ezen legszebb pontjára tett kirándulás a résztvevőknek.

A „Bucsecs“ hatalmas szikláira tett út volt 4-ik kirándulásunk. Augusztus 24-én indult útnak a 9 tagú társaság Rozsnyóra, onnan szekereken a Bucsecs lábához, honnan 8 órák regényes éjjeli úton a malajesti menedékbázba gyalogolt. Másnapi program volt reggel fel az „Om“-csúcsra, majd pihenő után a menházba, ebéd; le a hegy lábánál várakozó szekerekhez, melyekkel Rozsnyóra ment a társaság, honnan kedélyes ozsonna után $\frac{3}{4}$ órai vonattal Brassóba folytatta útját. Kedves vendégünk volt a kiránduláson Fodor János központi titkár ur.

A közgyűlésileg megállapított társas kirándulásaink sorozatát a szeptember hó 8-án megtartott közli kirándulás zárta be.

A népes kirándulás minden tagja elragadtatással szemlélte a ködből kibontakozó Barcaság havasok által körülvevett körképét és lelkesedéssel esküdtek újból fel az E. K. E. kibontott zászlajára.

Programmon kívül rendezett az osztály november végén egy sikerült kirándulást a botfalusi cukorgyárba, a melyen 18 kocsin 41-en vettek részt; ezenkívül egy felderítő utat a Csukásra, a melyen Kovács Géza úr a központból is részt vett, a tervezett kiépítendő út irányának megállapítása céljából és végül egy kirándulást a megépített út átvételére.

2. Kalauzolás: A londoni akadémia megbízásából ethnographiai tanulmányokat eszközlő Schumacher Sándor dán tudóst osztályunk testületileg fogadta, tanulmányaihoz segédkezet nyújtott. A kopenhágai „Turistforenings Buzeau“ hálából Kopenhága és vidéke leírását tartalmazó könyvet 12 példányban küldött, mely előzőkenyiséget osztályunk Brassó és környékét ábrázoló aquarell képek elküldésével viszonzta.

Építkezés: Osztályunk 170 korona költséggel egy utat építtetett a Csukáson Braticsáról a tetőre. Örven detesen jelenthetem, hogy a központ elvileg már is hozzájárult, hogy felejthetetlen emlékü Erzsébet királynénk emlékére a Nagy-kőhavason egy menedékházat építsünk a jelen évben, mely célra az idei költségvetésbe 3000 koronát fel is vettünk.

Társadalmi életünk élénkítéséhez hozzájárult azal, hogy a téli hónapokban választmányi ülésein csa-

látogok és vendégek is résztvettek, mely alkalmakkor a hivatalos rész bevezését hedélyes felolvasások és tánc is követték.

Osztályunk az év folyamán a központtal élénk levelezésben volt és központunk összes kéréseinket a legelőzékenyebb módon teljesítette; ezen irántunk min-

dig kimutatott előzékenységért, továbbá a kilátásba helyezett nagymérvű támogatásért osztályunk legőszintebb hálával van eltelve és úgy vélem, osztályunk minden tagja azon munkában, mely egyesületünk erősödését célozza, teljes erővel részt vesz.

Különfélék.

Székesfővárosi osztályunk köréből.

Választmányi gyűlés.

Székesfővárosi osztályunk január hó 25-én d. u. 5 órakor a képviselőházban választmányi ülést tartott Daniel Gábor elnöke alatt. Az ülésen a központot Radnóti Dezső főtitkár képviselte. Jelen voltak: Hankó Vilmos dr., Deák Farkas, Lassner Gusztáv, Belatini Braun Arthur, Jeremiás Arnold, Vikár Béla, Dobiecki József, Finály Gábor, Rózsa Lajos, Derékassy László, dr. Nádaszky Béla, Borszék Soma, Tull Odön, Jeremiás Rezső jegyző, Polányi Zoltán dr. titkár és mint vendég Rignath Béla, a hunyadmegyei osztály titkára.

Elnök megnyitja az ülést és örömmel konstatálja, hogy a tagok érdeklődést tanúsítanak az egyesületi élet iránt.

Titkár jelentést tesz a Budapesten 16-án megtartott székely kongresszusi előértekezletről, melyet a székely képviselők hívtak egybe. A jelentést a választmány tudomásul veszi.

Titkár a következő indítványt teszi: Központunk folyóiratából mindenki értesült arról a támadásról, melylyel egy bizonyos Nippold V. K. dr., a svájci alpesi klub évkönyvében erdélyi kirándulásainak leírása közben Magyarországot és különösen Erdélyt illette. Ez a támadás reánk nézve azért bír fontossággal, mert a közlemény mellett közreadott képek Décsi Mór külföldön lakó hírneves hazánkfától származtak, s így méltán kérdezhet mindenki, a ki Décsi Mór hazafias érzéseit s a külföldön hazánk ismertetése körül tett kiváló szolgálatait ismeri, hogy miként kerülhettek össze ez a támadó cikk és az ő képei. Központunk, a nyilatkozásra alkalmat adott Décsi Mórnak, a ki az egyesület folyóiratában az Erdélyben tiltakozik ellene, hogy az ő képeit, melyeket nehéz utánjárással még akkor vett fel, a mikor még Erdélyben turisztaságról alig beszéltek: ilyen gyalázó cikk mellett adják közre. Kijelenti, hogy ő ezeket a képeket még az E. K. E. megalakulása előtt a Nagyszebenben székelő Siebenbürgischen Kärpaten Vereinnak, vagyis a Szász Kárpátgyesületnek ajándékozta s habár ő nem hiszi, hogy czélzatosan, de ez egyesület révén kerülhettek képei a svájci Alpesi klub évkönyvébe. Ugyanezt a nyilatkozatot

közre adta az említett évkönyvben is és elküldötte a szebeni társasülethez is, mely azonban nem közölte. Fekintettel arra, hogy újabb a külföldi szaksajtóban és a napilapokban is az idegenforgalomra vonatkozólag elriasztó közlemények jelennek meg hazánkról, szükségesnek tartanám, hogy a központ egy barátságos és udvarias köriratban hívja fel a külföldi rokongyesületek figyelmét arra, hogy az általuk közölt ilyen ismertető cikkek nem felelnek meg a valódi tényállásnak, és nagy mértékben lazítják azt a kapesot, mely a különböző rokon egyesületek között eddig fennállott. Indítványom tehát oda terjed, hogy a központ kéressek fel, egy ilyen körirat szétküldésére.

Egyhangulag elfogadják.

Titkár indítványozza: A múlt gyűlésen határozott a választmány a házi vasipar tárgyában, kimondván, hogy a házi vasiparnak Erdélyben és különösen a székelyföldön való meghonosítását szükségesnek tartja. Osztályunk e tárgyban megkereste a központi választmányt, mely az adatok összegyűjtésére nézve a szükséges lépéseket megtette. Időközben Torda-Aranyos vármegye alispánja átiratot intézett egyesületünk központjához és figyelmébe ajánlotta a torozkói vasipar fejlesztésének ügyét. A központ áttette ezt az ügyet osztályunkhoz, hogy a Magyar Vaskereskedők Egyesületével kapcsolatosan indítsuk meg e tárgyban is az előmunkálatokat. Tekintettel arra, hogy a múlt gyűlésen György Aladár választmányi tagunk éppen a torozkói volt virágzó vasiparra hívta fel figyelmünket, javasolom, hogy előbb a kérdést a helyszínén tanulmányoztasuk és valakit e célból e tanulmányok végzésére oda kiküldjünk, a ki jelentését a központba köteles megtenni. — Elfogadják.

Titkár jelenti, hogy február hónapban az osztály tisztikarának és választmányának mandátuma lejár. Kéri a választmányt, hogy legyen kegyes határozni a közgyűlés megtartását illetőleg.

A közgyűlés napjának kitűzésével az elnökséget megbízzák.

Osztályközgyűlés.

A székesfővárosi osztályunk febr. 22-én megtartott közgyűlésén, mely Szalay Imre miniszteri tanácsos, a

Nemzeti Múzeumigazgatójának kiváló szívessege folytán a múzeumi könyvtárban folyt le, oly sokan voltak jelen tagok, hogy azoknak neveit e helyen kimutatni a lehetetlenséggel volna határos, de a tágas terem zsúfolásig megtelt közönséggel, jó részben hölgyekkel s a közönség sorában többet láttunk ott, a kik a társadalmi téren is kimagasló személyiségek.

A központ képviselőjében a közgyűlésen Radnóti Dezső főtitkár jelent meg.

Öt óra után nyitotta meg a közgyűlést közszeretben álló elnökünk Daniel Gábor képviselőházi alelnök, a következő igen szép, költői emelkedettséggel beszéddel:

A magyar utazó nemzet. Nincs a külföldnek az a zuga, hol meg nem fordulna, Olaszország, Svájc, Tirol, Európa nagyobb városai, a tengerpartok, a megfelelő időszakokban tele vannak magyarokkal s a külföld, különösen Ausztria némely fűrdőin vannak időszakok, mikor alig hallani mást, mint magyar szót; s ha művelt magyar emberrel beszélünk, elragadtatással emlékszik vissza Svájc és Tirol hólepte csúcsaira, az északi tenger hatalmas hullámverésére, Páris, Berlin, Bécs civilizációjára, Hamburg kereskedelmére, Olaszország kék egére és műélvezeteire, teljesen tájékozva van a külföldi hotelek áráira nézve, csak egy része van e világnak, melynek csak egy pontját ismeri, azt, a hol született és él, és ez Magyarország.

Befelé irányítani az országba ezt az utazási szenvedélyt, a mely bennünk lakik, megismertetni Magyarországot a magyarokkal: ez az E. K. E. célja.

Különös faj ez a magyar, hazaszeretete határtalan hazájáért, azért a földért, melyen él, bármikor kész

véret ontani, bármikor kész minden áldozatra, de hazája földjét csak térképen látta

Mi ennek az oka nem kutatom, de avval tisztában vagyok, hogy a magyar közélet számtalan botlása nem léteznék ma, ha az ország sok részében a nyomor és szegénység helyett jólét és megelégedettség honolna ma, ha ennek az országnak miveltséget osztályá ismerné az országot.

Pedig szép ez az ország és gazdag természeti kincsekben. Itt van Tátra hólepte csúcaival, itt van az alföld, mely végtelen rónáival úgy fekszik előttünk, mint az élő örök-kévalóság, itt van a Balaton csudás regéivel, itt van az Adria, melynek hullámai ezer színt játszanak és itt van Erdély, melynek szépségei még alig vannak felfedezve, de ha egyszer feltáratnák, az egész világ fogja bámulni mindazokat.

A mi egyesületünk fáradozik azon, hogy Erdélyt megmentse a turista világ előtt, a mai ülésünk célja oda hívni az ország és különösen Budapest közönségét. Titkárunk jelentéséből megfogják ismerni egyesületünk működését; Hankó tagtársunk be fogja mutatni Erdély népeit, táj szépségeit és természeti ritkaságait; Vikár tagtársunk pedig erdélyi népdalokat.

Összintén, lelkem egész melegevel óhajtom, és remélem, hogy egyesületi működésünk meg fogja nyerni elismerésüket, hogy e képek, melyeket látni fognak, ellenállhatatlan vágyat fognak ébreszteni keblünkben arra, hogy a képben látott vidéket természetben felismerjék; a népdal méla akkordjai szívükbe hatolva abból a népünk iránti szeretet virágait fogják fakasztani. A közgyűlést megnyitom. (Lelkes éljenzés.)

Elnök bejelenti, hogy a *Magyarországi Kárpát-Egyesület* és a *Magyar Tanítók Turista-Egyesülete* átíratilag üdvözli osztályunkat közgyűlése alkalmából. — Határozatba megy, hogy mindkét testvéregyesületet az elnökség hasonlóképp üdvözölje.

Elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére *Borszék* Soma és *Vikár* Béla tagokat kéri fel s egyben a választások megejtésére kandidáló bizottságot küld ki: *Ugron* János, *Nádaskay* Béla és *Radnóti* Dezső tagokból.

A titkári jelentés után *Radnóti* Dezső tette meg a közgyűlésnek ajánlatát a kandidáló-bizottság nevében, melyet a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadott. A választás eredménye ez:

Elnök: *Daniel* Gábor képviselőházi alelnök. Alelnökök: *g. Dobiecsky* József ny. huszárezredes, *Eberegyeni* Sándor dr. min. titkár, v. orsz. képvis., *Erdődy* Béla dr. tankerületi főigazgató, *Hankó* Vilmos dr. főreálisk. tanár, *Lassner* Gusztáv áll. rend. tanácsos, *Weisz* Berthold orsz. képvis. Titkár: *Poliány* Zoltán dr. Jegyző: *Jeremiás* Rezső. Pénztáros: *Belattini* *Braun* Arthur. Jogtanácsos: *Farkasházi* *Fischer* Zsigmond dr. Választmányi tagok: *Ábrahám* Béla dr. cs. kir. ezredorvos, *Borszék* Soma ny. m. tanácsos, *Biró* Ármin szerkesztő, *Csatáry* Lajos m. tanácsos, *Ditrői* Mór szinigazgató, *Deák* Farkas tisztviselő, *Derekassy* László orvos, *Faller* Ferencz főv. tanácsos, *Finály* Gábor főgim. tanár, *Gottschlig* Ágoston rumgyáros, *György* Aladár tanár, *Györffy* Antal Fehéskereszt-egylet elnöke, *Gáspár* János dr. fővegyész, dr. *Hálsz* Aladár ügyvéd, idősb. *Hermann* Antal igazgató, egyetemi tanár, *Huska* József rajztanár, *Hadzsy* Achil k. mérnök, *Jeremiás* Arnold r. t. igazgató, *Józan* Miklós unit. lelkes, *Jancsó* Benedek dr. igazgató, *Jánosi* Béla dr. főreálisk. tanár, *Jünker* Sándor szerkesztő, *Lázár* Lajos képviselőházi elnöki titkár, *Lőw* Sámuel főorvos, *László* Samu áll. főgim. tanár, *Ligeti* Lajos takarékpénz. igazgató, *Meisl* Gusztáv magántisztv. nyugdíj-egylet igazgatója, *Mihalovics* Béla ügyvéd, *Pais* Andor kuriai tanácselnök, *Petrovsky* Kálmán pénzügyi számtiszt, *Pap* Antal pénzügy. fogalmazó, *Pető* Gyula áll. főgeológus, *Rácz* Gerő ny. m. tanácsos, *Sz. Rendes* Béla pénzügy. fogalmazó, *Rózsa* Lajos utazási vállalat tulajdonos, *Reinitz* Hugó gyáros, dr. *Nádaskay* Béla állatorv. főisk. tanár, *Rácz* Gyula tanár, *Simó* Ferencz földbirt., *Strausz* Béla dekoratív festő int. igazgatója, *Szinte* Gábor főgim. tanár, *Székely* Ferencz k. főügyész, *Tittelsdorf* Aladár igazgató, *Tull* Ödön festőművész, *Ugron* János orsz. képvis., *Thierry* Adolf főv. hiv., *Vikár* Béla író, *Zachár* Gyula tanár.

A választások megejtése után *elnök* örömeinek adott kifejezést, hogy tagok ily rendkívül nagy számban jelentek meg, s midőn felkérte úgy a tagokat, mint a megválasztott tisztikart és választmányt az egyesület érdekében való tevékenységre, a hivatalos közgyűlést a megjelenetek lelkes éljenzése között bezárta.

A közgyűlés után *Hankó* Vilmos dr. alelnökünk rendkívül érdekes felolvasást tartott „Világszép Erdély” czímen, felolvasását mintegy 100 részben színes vetített képpel tette kedvesebbé és élvezetesebbé.

Majd *Vikár* Béla lelkes tagtársunk a székely énekek fáradhatlan gyűjtője tartott szabad előadást a székely népekekről. *Gócsy* Géza tagtársunk miniszteri hivatalnok néhány eredeti csiki népdalt adott elő utánozhatlan dialektussal állandó derűlttségben tartva a hallgatóságot.

Központunk kiváló szívesége kellemes meglepetést szerzett a közgyűlésnek, midőn a jelzett fonográf előadás helyett *Tamás* Kata kalotaszegi leányzó személyében élő fonografról gondoskodott, a ki több eredeti kalotaszegi s ma már alig hallható régi népdalt énekelt tiszta, csengő hangon. *Tamás* Kata már nem ismeretlen a fővárosi közönség előtt, mert két év előtt az *Uránia* tudományos színházban már fellépett *Vikár* Bélával, a hol szintén székely és kalotaszegi dalokat énekelt a sajtó általános elismerése mellett.

A közönség az egyes szereplőket természetesen lelkesen megtapsolta. Előadás után 100 terítékű társas-vascsora volt a *Fehér ló*-szállóban.

Választmányi ülés.

Osztályunk választmánya márczius 22-án d. u. 5 órakor a képviselőház olvasótermében ülést tartott. Jelen voltak: *Daniel* Gábor képviselőházi alelnök, elnök, *g. Dobiecsky* József ny. huszárezredes, *Hankó* Vilmos dr. főreáliskolai tanár és *Lassner* Gusztáv rendőrtanácsos, alelnökök, *Ábrahám* Béla cs. és kir. tőrszorosvos, *Borszék* Soma ny. min. o. tanácsos, *Biró* Ármin szerkesztő, *Derekassy* László dr. orvos-tanár, *Deák* Farkas bizt. fő-tisztviselő, dr. *Gáspár* János fővegyész, *György* Aladár közgazdasági író, *Hadzsy* Achil főmérnök, *Hermann* Antal dr. egyet. m. tanár, *Jeremiás* Arnold részv. igazgató, *Józan* Miklós unit. lelkes, *Jünker*

Sándor a „Figyelő“ ujságszervezővállalat tulajdonosa, Löw Sámuel dr. főorvos, Mihálovics Béla dr. ügyvéd, Nádaszkay Béla állatorvostani tanár, Rózsa Lajos utazási vállalkozó, Székely Ferencz dr. kir. főügyész, Szinte Gábor tanár, Strausz Béla dekoratívfestészeti igazgató, Therry Adolf hivatalnok, Jeremiás Rezső jegyző, Poliány Zoltán titkár. A központot Radnóti Dezső főtitkár képviselte.

Az elnök meleg szavakkal üdvözölte a szép számmal megjelent tagokat s ama reményének adott kifejezést, hogy ezt az érdeklődést a jövőben is megtartják.

Titkár jelenti, hogy az elnökség írásban értesítette a közgyűlés által megválasztott tisztikar és választmány tagjait megválasztásukról. A megválasztottak mind elfogadták a bizalom megnyilvánulását, csak Weisz Berthold képviselő úr mondott le az elnökségről, csak a választmányba kérte magát felvétetni. Az elnökség írásban mondott köszönetet Szalay Imre min. tanácsos úrnak, a miért közgyűlésünk céljaira a Nemzeti múzeumot átengedte.

Titkár jelenti: A központi választmány az egyesület alapszabályait módosítani óhajtván, annak tervezetét beküldötte az osztályhoz véleményezés céljából. Áttanulmányozván az alapszabálytervezetet, az a javaslatom, hogy mondassék ki, illetve az alapszabályokba vétessék be egy új szakasz, hogy:

„Az egyesület olyan vállalkozásokba, melyek kockázattal járnak és az egyesület anyagi érdekeit veszélyeztetik, nem mehet bele.“

A választmány titkár indítványát magáévá tette.

Titkár a következő előterjesztést teszi:

Igen t. választmány!

Februári közgyűlésünkön bejelentetem, hogy a drezdai nagykereskedők mozgalmat indítottak a magyar helynevek ellen s újabban mind több és több ilyen támadásban részesül minden olyan magyar egyesület, mely szigorúan ragaszkodik a magyar helynevekhez. Mint-hogy egyesületünk volt úgyszólván kezdeményezője a helynevekről szóló törvénynek és éppen egyesületünk foglalkozik most is azzal, hogy a régi magyar helyneveket jogaikba visszaállítsa, s az idegen neveket kiküszöbölje, állást kell foglalnunk a külföldi támadásokkal szemben s épen azért indítványozom, hogy intézzünk a magyar belügyminiszter úrhoz kérvényt, melyben kérjük, hogy a magyar helynevekről szóló törvényt mielőbb hajtassa végre.

György Aladár: Fővilágításokkal szolgált az ügy dolgában. A helynevekről szóló törvény életbelépte után a kormány különböző testületek kiküldött tagjaiból egy bizottságot alakított, mely 9 vármegyére nézve teljesen elkészült munkálataival s azok a belügyminiszter által megerősítettek. Megállapította a bizottság a törvényhatósági joggal felruházott, és a rendezett tanácsú városokra nézve a neveket. De a munkálat lassan megy, mert egyes községek nevét illetőleg véleményét kell kérni az

illetékes tényezőktől. Ilyen értelmű memorandumot tehát helytelen volna felterjeszteni, miután a munkálatok folytak. Ő az indítványt oda módosítaná, hogy a memorandum az ügy sürgősségének hangoztatásával kérje fel a belügyminisztert, hogy a már eddig megállapított neveket hozza a hivatalos lapokban nyilvánosságra s a bizottságot s sürgesse meg, hogy munkálatát mielőbb fejezze be.

Elnök: Köszönetet mond a nyújtott szakszerű felvilágosításért s kimondja a határozatot, hogy a memorandum a most hallott értelemben terjesztessék fel a belügyminiszterhez.

Titkár előterjeszti, hogy midőn a Magyar Vendéglősök Országos Szövetségének kebelében egy idegenforgalmi szakosztály létesült, osztályunk az együttműködés eszközölhetése céljából az egyesületet átiratilag kereste meg. Erre a következő átirat érkezett a titkári hivatalhoz:

Örömmel igazoljuk nagybecsű sorait, melyeket Glück Frigyes kártársunkhoz voltak szívesek intézni.

Válaszunk azért késett, mert az alakulás munkája foglalta le eddig minden időnket.

Köszönetünket fejezzük ki szíves ajánkozásukért és ennek alapján azon tisztelettelles kéréssel fordulunk a tekintetes Elnökséghez, hogy szíveskednék mindama, eddig nyomtatásban megjelent leírások, ismertetések egy tiszteletpéldányát rendelkezésünkre bocsátani, melyek a további ismertetésre alkalmasak. Kötelességünknek fogjuk tartani, hogy megindítandó akciónkról kellő időben külön is értesítsük a tekintetes Osztályt és örömmünkre fog szolgálni, ha sikerülend a Kárpát-Egyesület céljait — az idegen forgalom emelését — szerény erőnkhez képest előmozdítani.

Hazafias üdvözlettel

Stadler, elnök. Barta, titkár.

Indítványozza, hogy ez átirat az abban kérétek elintézése céljából tétessék át a központhoz s az állandó érintkezés létesítésére a választmány bízta meg Jeremiás Arnold vál. tagot és a titkárt. Elfogadtatik.

Titkár bejelenti, hogy a múlt évben kalauzozalunkkal itt járt angol turisták mozgalmat indítottak, hogy minél több iparvállalat létesíttessék hazánkban angol tőkével. Az erre vonatkozó memorandumot elnökünk ő méltósága volt szíves a kormányhoz benyújtani, melyre a kereskedelmi miniszter a legrészletesebben válaszolt. E leiratot angol fordításban áttettük Shrubsole úrhoz, a ki a mozgalmat Angliában vezeti.

Elnök e jelentéshez hozzáteszi, hogy a napokban Shrubsole-tól értesítést kapott, hogy a munkálatok igen előrehaladt stádiumban vannak s a tervezet a napokban készen lesz, mit publikálni fog. Shrubsole még arról is értesítette őt, hogy egy angol borkereskedőt, a ki 30%-át szállítja az angol boroknak, rávett, hogy lépjen érintkezésbe a magyar borok exportja tekintetében. Elnök ez értesítést rövid úton tudomására hozta a földmívelési miniszternek, a ki a jelenlést örömmel vette tudomásul.

Jeremiás Arnold indítványozza, hogy a választmány Shrubsolenak fejezze ki köszönetét.

A választmány azonban, tekintettel arra a körülményre, hogy Shrubsole úrhoz tavaly meleg köszönőlevelet intéztünk, ez indítványtól ez idő szerint eltekint.

Titkár jelenti:

Osztályunkhoz indítvány tétetett, hogy egyesületünk központjának figyelme hivassék fel arra a körülményre, mely szerint az erdélyi határszélén levő erdőségeket idegen birtokosok megvásárolják és ezáltal azt a természetes védelmi gyűrűt, melyet a határszéli erdőségekben bírnak, meglazítják, de azért is, mert a határszéli erdőségeknek az erdőtörvény értelmében való kezelése és kihasználása nagy közgazdasági érdekkel bír s ennek következtében indítson előzetes tanulmányok alapján nagyobb szabású mozgalmat, hogy a kormány a határszéli erdőségeket megvásárolja a fentebb jelzett célok érdekében.

Székely Ferencz: Ebben az irányban történtek ugyan lépések, de azért nagyon helyesnek találja, hogy egyesületünk is indítsa meg a mozgalmat s a maga részéről is hívja fel a kormány figyelmét.

Elnök: Az a cél, hogy néhány kilométer szélességben mintegy gyűrűt alkossunk a határszélén, hogy ott idegen birtokosok a lábukat meg ne vehessék.

Borsos Soma hasonírányú felszólalása után a titkár indítványa egyhangulag elfogadtatott.

Tekintettel arra, hogy osztályunk intenzívebb módon akar működni arra, hogy céljaink és törekvéseink megismertessenek, titkár jelenti, hogy a központ segítségével rendes irodát rendeztünk be s a munka megosztás tekintetéből indítványára a választmány megbízta Hankó Vilmos alelnököt a fürdő-ügyek-, Dobieck József alelnököt új tagok gyűjtése, Lassner Gusztáv alelnököt a tagdíjak behajtására vonatkozó intézkedések, Erdődi Béla dr. alelnököt az idegenforgalmi ügyek vezetésével egy külön bizottság alakítására s annak idején a választmányhoz való jelentéstételre.

Elnök végül felhívta a tagok figyelmét az osztály irodájára s hogy az osztály hivatalos lapját előfizetésekkel támogatni szíveskedjenek.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést fél 7 órakor bezárta.

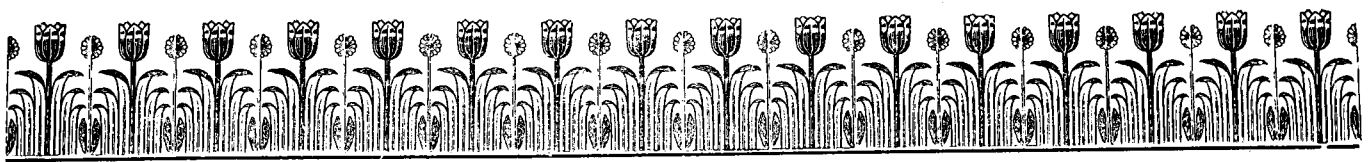
KIRÁNDULÁSOK.

Pürkerez-zajzoni kirándulás.

Brassó, máj. 6.

Az első E. K. E. kirándulás Isten kegyelméből szépen sikerült. A mult heti havas-hideg idő földerült, megmelegedett és most már az eddig tartózkodók is siettek részt venni a kirándulásban.

Pont 1 óra 15 perczkor össze-

gyűlt az egész társaság a közúti vasút sétatéri állomásán és pár percznyi várakozás után az E.K.E. jelzőlobogóival feldíszített különvonat vitte a vidám társaságot megállás nélkül Hosszufalu felé és már 2 óra előtt megérkezett a hosszufalusi végállomásra. — Itt a négy falu magyarsága fogadta a kirándulókat szívből jövő lelkes éljenzéssel és *Lukács* Károly hosszufalusi jegyző lendületes, tartalmas üdvözlőbeszédében tolmácsolta a hétfalusi magyarság örömét attól, hogy az E.K.E. eltalálta a helyes utat arra, hogy a brassói magyarságot közelebb hozza a hétfalusi magyarsághoz. Dr. *Zakariás* János, az E.K.E. brassóme gyei osztályának elnöke megköszönvén a szívélyes üdvözlést, reményét fejezte ki, hogy az E.K.E. az egyszer felismert helyes útról le tértni nem fog, — s mert a mai kirándulás célpontja tulajdonképen a háromfalu — az E.K.E. minél előbb nemcsak érinteni fogja, hanem a négyfalu alapos megismerésére is megragadja az alkalmat.

A különvonaton érkezett 102 brassói kiránduló, a négyfalusiakkal mintegy 160-ra felszaporodva a rendelkezésükre álló kocsikon és csángó szekereken, nemzeti lobogóval haladt Tatrang felé. A tatrangi útke resztesznél még 4 kocsin újabban érkező kirándulók csatlakoztak a menethez. Tatrang nemzeti lobogókkal díszített utcáján áthaladva Pürkereszzen a mézszegető katlanoknál a háromfalu lakossága fogadta lelkes éljenzéssel a kirándulókat: Pürkeresz község képviselője élén pedig *Giró Szász* István községi jegyző lendületes szép beszédet mondott, ajánlva az E.K.E. pártfogásába Pürkeresz község régi háziiparát és életve a vendégeket.

Itt is az E.K.E. osztályelnöke viszonzotta a lelkes üdvözlést, kifejtve, hogy otthonukban keresi fel az E. K. E. a csángókat, hogy megismerve bajaikat, tudja, hogy hol és mit kell tenni e nép javára, hogy az itthon boldogulhasson. Kéri, hogy bizalommal és azzal a szeretettel visel tessenek, a mily szeretettel az E. K. E. osztály fölkarolja ügyüket. A mézszegető katlanok megtekintése után gyalog és szekereken mentek be a kirándulók a községekbe. Tarkította a színes élénk képet a *Preiszner* Péter kerékpárosztályelnök vezetése alatt időközben megérkezett 11 kerékpáros kiránduló. A község házával szemben levő *Giró Szász* János-féle vendéglő nagytermében minden várakozáson felülmúló szép

és gazdag kiállítást rögtönzött saját háziiparából a csángó nép. Volt is kelete a szebbnél-szebb terítőknék, asztalfutóknak, kendőknek, kötényeknek, függönyöknek stb. stb.

Vármegyénk főispánja, ki a kiránduláson résztvevén, ezbe is újabb tanújelét adta az E.K.E. ügyei iránt állandó és meleg érdeklődésének a szó szoros értelmében tanulmányozta a kiállítást, minden egyes kiállítóval tüzetesen megbeszélve az iparára vonatkozó adatokat, buzdítva és oktatva, tanácsokkal ellátva őket és sajátkezüleg bejegyezve minden adatot és nevet, annak jeléül, hogy tenni is akar és fog is ő méltósága a csángók háziiparáért.

A pürkereszzi, — a szó szoros értelmében vett háziipari munkákon kívül — *Kiss* János türkösi, *Sánek* testvérek hosszufalusi és *Gyurka* Jézsefné csernátfalusi lakosok nagyobb gépekkel már iparszerűleg készített finomabb szövészeti munkái is bámulatos jelét adták a csángók tanulékonyságának, kézügyes ségének és ízlésének.

És hogy mulatni is kedélyesen, szépen és ízlésesen tudnak a csángó legények és leányok azt a 16 legény által bemutatott „*Boricza táncz*” és az azután eljárt csárdás és négyes igazolták. — Sok tapasztalattal, nemes élvezettel eltelve hagytuk el Pürkereszét. — Zajzonban dr. *Hermann* Antal tanár a fürdő új tulajdonosa (a szerződés meg van kötve, csak jóváhagyása hiányzik) vezetése alatt megtekintettük az elhagyatottságában is szép fürdőt. A sétányok nyugalmas, poétikus csendjét és szépségét nem győztük eléggé élvezni s hisszük, hogy ha a fürdők rendbe hozatnak, Zajzonra még a mainál jobb jövő vár.

De hát a sok járás-kelesben elfáradt test pihenést, táplálékot is kívánt és reményteljesen vonultunk a *Concordta* nagytermébe, mely azonban kicsinynek, nagyon kicsinynek bizonyult a most már a háromfalusiakkal is főlzsaporodott kétszázat is meghaladó társaság részére. A társaság itt megoszlott, sokan helyet, mások vacsorát nem kaptak. Hat óra után nyomban a hosszufalusi *ezigányzenekar* rázendítette és a társaság állva énekelte fohászungkat, imánkat: „Isten áld meg a magyart”. — Majd *Semsey* Aladár dr. járási főszolgabíró lelkes és emelkedett szellemű szép beszédben a hétfalusi magyarsága nevében üdvözölte a vendégeket, óhajtva, hogy a mai szép nap em-

léke közelebb hozza egymáshoz, szeretetben egyesítse a hétfalusi magyarságot is. Dr. *Zakariás* János válaszában hangsúlyozva azt, hogy a brassói magyarság tulajdonképpen régi adósságát rójja le a kirándulással és önmaga iránti kötelessége a hétfalusiakra fölkarolni, hogy saját alapját, erőforrását gyarapítsa. Köszönetet mond Pürkeresz és Zajzon község előjáróságának a közreműködésért és a Hétfalu magyarságára üríti poharát. Gróf *Lázár* István főispán az E. K. E. osztályelnökét, *Fejér* Gyula pürkereszzi lelkész az E. K. E. osztályt éllette. *Krajcsovic* Béla gróf *Lázár* István főispánt, mint Brassó vármegye közszeretben álló fejét, társadalmunk igazi lelkét, mintaszerű vezetőjét éllette; özv. *Dömjén* Zoltánné lelkes és folytonos éljenzésekkel kísért szép beszéde után *Rzmbauer* Emil kir. főigazgató, a lelkes magyar honleányokra, életünk megédesítőjére ürítette poharát. — Am az idő eltelt, a szép nap is végéhez közeledett, a társaság szekerekre ült és visszahajtatva Hosszufaluba a különvonattal fél 10 órára Brassóban voltunk.

Nem maradhat említés nélkül, hogy a honvéd tisztikar részéről *Bartheldy* István ezredes és *Milodanovits* Simon őrnagy családjaikkal is részt vettek e kiránduláson és hogy kedves vendégünk volt *Nováček* hétfalusi cukorgyári igazgató és családja is.

Hiszük, hogy e fényesen sikerült kirándulásnak maradandó üdvös jelentősége és hatása lesz a hétfalusi magyarság fejlődésére, de egyszersmind az E. K. E. izmosodására is, miért is bizalomteljesen mondjuk: Viszontlátásra a legközelebbi népes E. K. E. — kiránduláson!

Kedvezmények.

Tagjaink szíves figyelmébe ajánljuk a lapunk borítékján felsorolt kedvezményeket. A kedvezményeket arczképes igazolással lehet igénybe venni, miért is kérjük a t. tagokat, hogy tagsági igazoló jegyeiket az arczkép és 40 fill. beküldésével kiállíttatni sziveskedjenek. Budapesti, vagy ottan időző vidéki tagjaink a fővárosi színházi s egyéb kedvezményekre vonatkozó szelvényeket az E. K. E. székesfővárosi osztálya titkári hivatalában (VII. Izabella-tér 1. sz., II. em., 2.) vehetik át.